

SPUNE NU CORUPȚIEI!

**Ghid informativ pentru
tineri despre corupție**

STOP CORUPȚIA!

Acest material a fost publicat în cadrul proiectului „Tinerii împotriva corupției”, coordonat de Asociația Pro Democrația în parteneriat cu Asociația Română de Dezbateri, Oratorie și Retică.

Acest proiect face parte dintr-un amplu demers al APD de educare a tinerilor, început încă din anul 2006 și este finanțat de către Uniunea Europeană, prin Facilitatea de Tranziție 2007/19343.01.II— Consolidarea sprijinului societății civile în lupta împotriva corupției.

Mulțumim persoanelor care s-au implicat în implementarea proiectului la nivel local:
Viviana Anghel — Club APD București
Dumitru Petre — Club APD Buzău
Iulia Georgescu / Ioana Moldovan — Club APD Cluj
Mirela Chelaru — Club APD Focșani
Cristian Bratu — Club APD Timișoara

De asemenea, aducem mulțumiri Liceelor din cele cinci localități pentru aportul adus în desfășurarea dezbaterilor locale și finale: *București (Liceul Teoretic „C.A. Rosetti”, Colegiul Național de Informatică „Tudor Vianu”, Colegiul Național „Spiru Haret”, Liceul „Ion Creangă”, Liceul „I.L.Caragiale”), Cluj-Napoca (Facultatea de Științe Politice, Relații Internaționale și Studii Europene, Colegiul Național „Emil Racoviță”, Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”, Liceul Teoretic „Gheorghe Șincai”), Focșani (Colegiul Național „Unirea”, Colegiul Național „Cuza”, Liceul Pedagogic „Spiru Haret”), Buzău (Colegiul Național „Mihai Eminescu”, Liceul Pedagogic „Spiru C. Haret”, Liceul Teoretic „Alexandru Marghiloman”, Colegiul Național „Bogdan Petriceicu Hașdeu”) și Timișoara (Colegiul Național Bănățean, Colegiul Național „C.D. LOGA”, Liceul „Grigore Moisil”, Liceul „Ion Mincu”)*

Texte: Iuliana Iliescu

Direcția Generală Anticorupție, Serviciul Anticorupție pentru Municipiul București

Grafică și DTP: Mihai Buravici

Drepturi de autor: Asociația Pro Democrația

București, noiembrie 2010

Introducere	5
CAPITOLUL I INFORMAȚII GENERALE PRIVIND FENOMENUL CORUPȚIEI	7
CAPITOLUL II REZULTATE, IDEI, OPINII	73
Bibliografie	99

INTRODUCERE

*„Laudele deschid cetatea sufletului, lingușirea e corupția tolerată”
(Valeriu Butulescu, în lucrarea sa *Lauda*).*

La ora actuală una dintre cele mai mari obstacole în implementarea reformelor politice, economice și sociale din România este răspândirea corupției în toate sferile de activitate.

Acest flagel, adânc implantat în societate, au determinat, o serie de instituții publice și organizații neguvernamentale la nivel național și european, să reorganizeze și să intensifice activitățile de combatere a fenomenului de corupție.

Aceste fenomen se desfășoară pe mai multe nivele, iar ceea ce se întâmplă astăzi este o acoperire a celor care încalcă legea. Darea și luarea de mită, traficul de influență, primirea de foloase necuvenite sunt doar câteva situații de care ne lovim aproape în fiecare zi și în fiecare sector al societății.

Când vine vorba de corupția mică și corupția mare, majoritatea cetățenilor, mai ales tinerii, nu disting diferența. În cele mai multe cazuri, la nivel înalt, expresia de „corupție mare” nu este cunoscut sau pretind a nu-l cunoaște, sau nu este întâlnit. Astfel, se trece cu vederea consecințele grave ale fenomenului atât asupra societății, cât și pentru faptuitor, ne-luând în considerare consecințele care urmează să se întâmple la demascarea actului infracțional.

Acest ghid este destinat tinerilor și vine în ajutorul lor cu o serie de informații despre corupție și consecințele grave ale acestui fenomen.

Publicația este structurată în două compartimente, conținând două capitole mari. Primul capitol cuprinde informații generale despre ce este corupția, ce nu este corupția, traficul de influență, consecințele grave ale acestui fenomen, metode de prevenire, documente naționale și internaționale de combatere a corupției, etc.

Al doilea capitol conține rezultate, idei, opinii ale tinerilor obținute în urma derulării unor activități din cadrul proiectului „*Tinerii împotriva corupției*”,

dezbateri locale și finale pe tema etici în educație și în administrația publică, rezultatele studiului de cercetare privind efectele corupției în educație și rezultatele unui sondaj de opinie privind percepția tinerilor la adresa corupției.

Considerăm că acest ghid va contribui la informarea și conștientizarea tinerilor despre fenomenul corupției și stimularea participării lor la semnalarea cazurilor de corupție.

CE ESTE CORUPȚIA

Corupția reprezintă folosirea abuzivă a puterii publice, cu scopul de a satisface interese personale sau de grup. Frecvent întâlnită în societate, corupția este deosebit de gravă, deoarece favorizează interesele individuale și afectează interesele colective prin: ignorarea normelor morale și legale; folosirea, însușirea și sustragerea de foloase necuvenite; ocuparea unor funcții publice prin relații preferențiale.

CE VIZEAZĂ CORUPȚIA

Corupția vizează o serie de activități imorale, necinstite, ilegale, realizate nu numai de indivizi cu funcții de conducere sau care exercită o funcție publică, dar și de diverse grupuri și organizații, publice sau private. Aceste activități urmăresc obținerea anumitor avantaje materiale, morale sau obținerea unui statut social superior prin utilizarea unor forme de constrângere: șantaj, înșelăciune, mituire, cumpărarea de influență, intimidare etc.

CE NU ESTE CORUPȚIA¹

Bacșiș

Conform dicționarului explicativ al limbii române, bacșiș înseamnă o sumă de bani dată, peste plata cuvenită, pentru un serviciu personal, pentru a câștiga bunăvoința sau protecția cuiva.² De acest lucru, de obicei, beneficiază taximetriștii, chelnerii, frizerii etc. Deși s-a încetățenit această cutumă favorabilă și se face abuz de ea, bacșișul nu constituie un act de corupție.

Abuz administrativ

Situația în care un funcționar public, oficial sau demnitar abuzează de funcția deținută împotriva intereselor unei persoane fără ca fapta să aibă drept mobil

¹ Sursa: Transparency Internațional România

² Dicționar explicativ al limbii române, www.dexonline.ro

obținerea de beneficii personale nu constituie corupție, ci abuz contra intereselor persoanei.

Ce este un funcționar public? „*Funcționarul public*” este o persoană care exercită permanent sau temporar, cu orice titlu, indiferent cum a fost investită, o însărcinare de orice natură, retribuită sau nu, în serviciul unei unități publice³.

Numai abuzurile având ca mobil satisfacerea unor interese personale constituie fapte de corupție.

Sanctiunea legală pentru o faptă de corupție este penală (închisoare) și atrage pierderea unor drepturi civile, iar pentru neglijența în serviciu sanctiunea legală este administrativă (avertizare, diminuarea salariului, suspendarea din funcție etc).

Neglijența

Situația în care un funcționar public, oficial sau demnitar neglijează sarcinile de serviciu, prejudiciind o persoană, fără ca fapta acestuia să aibă drept mobil obținerea de beneficii personale nu constituie corupție, ci neglijență sau incapacitate administrativă.

Numai acele acte de neglijență care au ca mobil satisfacerea unor interese private constituie fapte de corupție.

Eroare în actul de justiție

Situația în care un cetățean este nemulțumit de hotărârea dată de instanța de judecată pentru că o consideră greșită (neîntemeiată) sau pentru că nu este conformă cu legea (ilegală) se numește eroare judiciară.

Eroarea judiciară nu poate fi considerată un act de corupție decât dacă se pot prezenta indicii conform cărora soluția eronată a fost motivată de obținerea de beneficii personale de către magistratul în cauză.

³ Codul de procedură penală, art. 147 alin. (1)

Eroarea judiciară se constată de către Ministerul Justiției și se sancționează disciplinar de către Consiliul Superior al Magistraturii.

Incompetența

Situația în care un funcționar public, oficial sau demnitar ocupă poziții pentru care sunt subcalificați și nu își pot aduce la îndeplinire obligațiile - sarcinile conform cerințelor de competență și profesionalism, reprezintă rezultatul incompetenței și nu rezultatul faptei de corupție.

Eșecul de a îndeplini sarcinile datorită incompetenței nu constituie faptă de corupție (ca rezultat al unui interes ascuns) sau abuz (ca rezultat al relei voințe).

Sanctiunea legala pentru o faptă de corupție este penală, iar pentru incompetență este administrativă.

DAREA DE MITĂ

Ce se înțelege prin darea de mită?

Darea de mită constă în promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase unui funcționar public, direct sau indirect, în scopul determinării acestuia să îndeplinească, să nu îndeplinească un act privitor la îndatoririle sale de serviciu sau în scopul de a face un act contrar acestor îndatoriri sau de a întârzia îndeplinirea unui act privitor la îndatoririle de serviciu⁴.

Rețineți

Promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase, în modurile și scopurile arătate în art. 255 Codul Penal, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani.

Fapta prevăzută în aliniatul precedent nu constituie infracțiune atunci când mituitorul a fost constrâns prin orice mijloace de către cel care a luat mită.

Mituitorul nu se pedepsește dacă denunță autorității fapta mai înainte ca organul de urmărire să fi fost sesizat pentru acea infracțiune.

⁴ Codul de procedură penală, art. 255

Din modul în care este incriminată această faptă în legea penală, se desprinde ideea că cel ce dă mită - mituitorul - este autorul unei infracțiuni de sine stătătoare - dare de mită - și nu participant la infracțiunea de luare de mită. Darea de mită, spre deosebire de luarea de mită, nu constituie o infracțiune de serviciu, ci o infracțiune în legătură cu serviciul; ea se caracterizează printr-o acțiune de corupere exercitată de un particular asupra unui funcționar. În cazul dării de mită, subiectul activ nemijlocit este nedeterminat. Prin urmare el poate fi orice persoană fizică, chiar un funcționar care corupe pe un alt funcționar. De asemenea, fapta poate fi săvârșită de mai mulți autori, dacă fiecare a contribuit nemijlocit - în mod simultan sau succesiv - la consumarea activității infracționale. Totodată, la săvârșirea acestei infracțiuni pot exista și alți participanți în calitate de instigatori sau complici.

Pentru întregirea laturii obiective a infracțiunii de dare de mită este necesară îndeplinirea unor condiții concomitente :

- prima condiție constă în aceea că promisiunea, oferirea sau darea, să aibă obiect bani sau alte foloase;
- a doua condiție constă în aceea că banii sau foloasele promise, oferite sau date să fie necuvenite, să nu fie datorate potrivit legii, deci să aibă caracter de retribuție, adică să constituie plata sau răsplata în vederea efectuării unui act determinat, arătat în mod explicit. Foloasele sunt necuvenite și atunci când se promite, se oferă sau se dă peste ceea ce este datorat în mod legal;
- a treia condiție constă în aceea că promiterea, obținerea sau darea de bani ori alte foloase să se fi comis anterior îndeplinirii, de către funcționar a actului în vederea căruia mituitorul a acționat, sau cel târziu, în timpul îndeplinirii îndatoririlor de serviciu. În cazul promisiunii - ca modalitate de realizare a elementului material al infracțiunii - darea efectivă a mitei poate avea loc și după îndeplinirea actului de serviciu solicitat, deoarece
- infracțiunea s-a consumat odată cu formularea promisiunii;
- ultima cerință este aceea că actul pentru a cărui îndeplinire, neîndeplinire, subiectul activ - mituitorul - promite, oferă sau dă bani ori alte foloase să fie un act privitor la îndatoririle de serviciu ale funcționarului ori un act contrar acestor îndatoriri.

Evident că pentru existența laturii obiective este necesar ca acțiunea ce formează elementul material al infracțiunii - promisiunea, oferirea, darea de bani sau alte foloase - să producă o urmare imediată, respectiv crearea stării de pericol pentru buna desfășurare a activității unităților publice și private, prin lezarea valorilor sociale privind probitatea de care trebuie să dea dovada

funcționarii în exercitarea atribuțiilor de serviciu. Legătura de cauzalitate - care întrește latura obiectivă - rezultă din însăși materialitatea acțiunilor întreprinse de făptuitor.

Cât privește latura subiectivă, investigarea trebuie să dovedească faptul că acțiunea făptuitorului a fost săvârșită cu vinovăție și anume cu intenție directă.

Stabilirea intenției de a da mită este absolut obligatorie, atât pentru dovedirea existenței infracțiunii, cât - mai ales - pentru a stabili dacă în cauză mituirea s-a făcut în condiții de constrângere a mituitorului - caz ce exclude existența faptei - ori făptuitorul se bucură de impunitatea prevăzută de lege, dacă a denunțat autorității fapta mai înainte ca organele de urmărire penală să fi fost sesizate despre această acțiune.

Exemplu. *Un cetățean din Brăila a oferit suma de 4.000 Euro unui polițist din cadrul IPJ Brăila cu scopul de a da soluție favorabilă într-un dosar în care era cercetat fratele său. Ruda de gradul I al braileanului, era învinuită de săvârșirea infracțiunii de înșelăciune, prejudiciul cauzat în urma activităților ilegale întreprinse de acesta. Cetățeanul a săvârșit infracțiunea de dare de mită.*

LUAREA DE MITĂ

Ce se înțelege prin luarea de mită?

Luarea de mită este fapta funcționarului care, direct sau indirect, pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin, ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase sau nu o respinge, în scopul de a îndeplini, a nu îndeplini ori a întârzia îndeplinirea unui act privitor la îndatoririle sale de serviciu, sau în scopul de a face un act contrar acestor îndatoriri⁵.

Atenție!

Luarea de mită și primirea de foloase necuvenite înseamnă infracțiune de corupție.

În prezent, sediul materiei infracțiunii de luare de mită se află în Codul Penal art. 254 și art. 6-8 din Legea nr. 78/2000, astfel cum a fost modificată de Legea

⁵ Codul de procedură penală, art. 254

nr. 161/2003⁶. Potrivit articolului 254 alin. (1) Codul Penal, fapta funcționarului care, direct sau indirect, pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase sau nu o respinge, în scopul de a îndeplini, a nu îndeplini ori a întârzia îndeplinirea unui act privitor la îndatoririle sale de serviciu sau în scopul de a face un act contrar acestor îndatoriri, se pedepsește cu închisoarea de la 3 la 12 ani și interzicerea unor drepturi.

Rețineți

Luarea de mită se pedepsește cu închisoarea de la 3 la 12 ani și interzicerea unor drepturi;

Banii, valorile sau orice alte bunuri care au făcut obiectul luării de mită se confiscă, iar dacă acestea nu se găsesc, condamnatul este obligat să plătească echivalentul lor în bani;

În cazul în care cel mituit este surprins în flagrant primind banii puși de către poliție la dispoziția denunțatorului, aceștia se restituie poliției, neputându-se dispune, totodată, și confiscarea sumei de la inculpat prin obligarea lui la plată⁷.

Fapta de luare de mită este considerată de către legiuitor mai gravă dacă funcționarul sau persoana publică care o comite are atribuții de control ori are atribuții de constatare sau de sancționare a contravențiilor, urmărire sau judecare a infracțiunilor și se pedepsește cu încarcerarea de 3 la 15 ani și interzicerea unor drepturi.

Funcționar cu atribuții de control este orice funcționar care are printre atribuțiile sale și pe aceea de a efectua control, de verificare, prevăzute de lege sau stabilite în contractul de angajare⁸. Prin „funcționar cu atribuții de control” în accepțiunea art. 254 alin. (2) Codul penal, se înțelege, în primul rând, dar nu numai, salariatul căruia îi revine îndeplinirea de a realiza o activitate complexă de verificare și analiză a unor situații, în vederea urmăririi evoluției acestora și propunerii sau luării de măsuri pentru remediere.

⁶ Al. Paicu, *Confiscarea specială în cazul infracțiunii de primire de foloase necuvenite și trafic de influență*.

⁷ Curtea Supremă de Justiție., secția penală, decizia nr.1753/2002, www.scj.ro

⁸ Curtea Supremă de Justiție, secția penală, decizia nr.566/1999, www.scj.ro

Exemplu: *Directorul general al unei societăți comerciale are calitatea de funcționar cu atribuții de control în sensul art. 254 alin. (2) Codul penal, și, prin urmare, poate fi subiect activ al infracțiunii de luare de mită în varianta agravată.*

În schimb, gardianul public nu poate fi considerat „funcționar cu atribuții de control”, deoarece prin expresia de „atribuții de control”, al cărui conținut nu este eplicat în Codul penal, trebuie înțeleasă, potrivit sensului acceptat al unor cuvinte uzuale, o activitate complexă de verificare și analiză a unei situații, în vederea urmăririi evoluției acesteia și propunerii sau luării de eventuale măsuri de remediere, iar nu doar surprinderea, constatarea ori împiedicarea unor acte de nerespectare a regulilor impuse de bunul mers al serviciului într-o unitate, în raport cu atribuțiile ce reveneau inculpatului. În sensul că atribuțiile de control trebuie să fie prevăzute de legea care reglementează activitatea funcționarului în cauză⁹.

Potrivit art. 7 din Legea nr. 78/2000, fapta de luare de mită, prevăzută la art. 254 din Codul penal, dacă a fost săvârșită de o persoană care, potrivit legii, are atribuții de constatare sau de sancționare a contravențiilor, urmărire sau judecare a infracțiunilor, se sancționează cu pedeapsa prevăzută la art. 254 alin. (2) din Codul penal privind săvârșirea infracțiunii de către un funcționar cu atribuții de control. De asemenea, conform art. 8 din legea nr.78/2000, constituie infracțiunea prevăzută la art. 254 din Codul penal și faptele incriminate în acest text săvârșite de manageri, directori, administratori, cenzeni sau alte persoane cu atribuții de control la societățile comerciale, companiile și societățile naționale, regiile autonome și la orice alți agenți economici.

Potrivit art. 6 alin (2) din Legea 78/2000, făptuitorul nu se pedepsește dacă denunță autorității fapta înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat pentru acea faptă¹⁰.

Exemplu: *Un profesor care este membru al comisiei de bacalaureat, primește sume de bani pentru a asigura succesul unui tânăr la un anumit examen. Acesta a săvârșit infracțiunea de luare de mită.*

⁹ V.Pop, Funcționar cu atribuții de control, în RDP nr.4/1996, pag.119-125.

¹⁰ Legea 78/2000 privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție

PRIMIREA DE FOLOASE NECUVENITE

La fel ca infracțiunea de luare de mită, primirea de foloase necuvenite este infracțiune de corupție. Potrivit art. 256 alin. (1) Codul penal, primirea de către un funcționar, direct sau indirect, de bani ori de alte foloase, după ce a îndeplinit un act în virtutea funcției sale și la care era obligat în temeiul acesteia, este incriminat de „primirea de foloase necuvenite”¹¹.

Rețineți

*Primirea de foloase necuvenite de către un funcționar se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani;
În art. 256 alin. (2) Codul penal prevede ca banii, valorile sau orice alte bunuri primite se confiscă, iar dacă acestea nu se găsesc, condamnatul este obligat la plata echivalentului lor în bani.*

În urma analizelor textelor legale care incriminează primirea de foloase necuvenite, s-a constatat faptul că acest tip de infracțiune nu este altceva decât o variantă de specie a infracțiunii de luare de mită.

Ca și celelalte infracțiuni de serviciu, primirea de foloase necuvenite nu poate fi săvârșită decât de un funcționar, manageri, directori, administratori, cenzori sau alte persoane cu atribuții de control, atât în companiile și societățile naționale, precum și în societățile comerciale.

Așa cum s-a afirmat în doctrină, „*Cel care dă sau promite înainte de a se efectua actul o face din nevoie, pentru ca actul funcțional să fie așa cum și-l dorește. Cel care dă după ce actul funcțional s-a efectuat, o face din mulțumire, de bună voie. Înainte de efectuarea actului există un fel de constrângere, după efectuare, o totală libertate*”.

În cazul infracțiunii de primire de foloase necuvenite, de altfel, ca și cel în cazul infracțiunii de luare de mită, obiectul protecției penale este lezat de fapte comise de persoane care activează în interiorul instituțiilor/structurilor publice, în timp ce faptele de trafic de influență, cumpărare de influență și dare de mită, obiectul infracțiunii este săvârșit de către persoane din afara

¹¹ Codul de procedură penală, art.256

instituțiilor/structurilor în cauză. De aceea, luarea de mită și primirea de foloase necuvenite fac parte din categoria corupției pasive.

Considerăm că în cazul infracțiunii de primire de foloase necuvenite sumele de bani sau celelalte foloase, când constau în bunuri (bani, titluri de valoare etc.), constituie practic bunuri dobândite prin săvârșirea infracțiunii.

Se observă că banii și foloasele primite, pretinse, oferite sau date constituie obiectul foloaselor (mitei), și nu obiectul material al infracțiunii de primire de foloase necuvenite, deoarece prin incriminarea faptei de luare de mită, legea penală nu ocrotește bunurile ce constituie obiect al primirii sau drepturile cu privire la acestea, ci relațiile sociale referitoare la activitatea de serviciu, la corectitudinea funcționarilor în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu.

Atenție!

Primirea de foloase necuvenite făcută prin intermediar, care are la rândul său, calitatea de funcționar, în acest caz intermediarul este autor sau complice. Rezolvarea este că, în toate cazurile intermediarul va răspunde penal pentru complicitate.

Conform art. 8 din Legea 78/2000, prevederile art. 256 din Codul penal se aplică în mod corespunzător și următoarelor persoane:

- funcționarilor sau persoanelor care își desfășoară activitatea pe baza unui contract de muncă ori altor persoane care exercită atribuții similare în cadrul unei organizații publice internaționale la care România face parte;
- membrilor adunării parlamentare ale organizațiilor internaționale la care România este parte;
- funcționarilor sau persoanelor care își desfășoare activitatea în baza unui contract de muncă ori altor persoane care exercită atribuții similare în cadrul Comunităților Europene;
- persoanelor care exercită funcții judiciare în cadrul instanțelor internaționale a căror competență este acceptată de România, precum și funcționarilor de la grefele acestor instanțe;
- funcționarilor unui stat străin;
- membrilor adunărilor parlamentare sau administrative ale unui stat străin.

Pentru delimitarea infracțiunii de primire de foloase necuvenite de infracțiune de luare de mită trebuie luate în considerare două criterii: momentul primirii folosului și existența unei activități anterioare primirii folosului. Fapta va fi considerată infracțiune de primire de foloase necuvenite dacă: folosul a fost primit după executarea unui act privitor la îndeplinirea îndatoririlor de serviciu ale funcționarului; folosul să nu fi fost pretins anterior executării actului; obținerea folosului să nu fie consecință unei înțelegeri sau constrângerii anterioare¹².

TRAFICUL DE INFLUENȚĂ

Primirea ori pretinderea de bani sau alte foloase, ori acceptarea de promisiuni, de daruri, direct sau indirect, pentru sine ori pentru altul, săvârșită de către o persoană care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar pentru a-l determina să facă ori să nu facă un act ce intră în atribuțiile sale de serviciu¹³.

Rețineți

Traficul de influență se pedepsește cu închisoare de la 2 la 10 ani.

Autor al faptei poate fi însă orice persoană fizică, chiar și un funcționar, legea necondiționând existența infracțiunii de vreo calitate anume pe care trebuie să o aibă subiectul activ nemijlocit.

Dar, pentru a putea fi autor al traficului de influență, trebuie îndeplinită o cerință esențială și anume ca aceasta să aibă influență ori să lase să se creadă că are influență asupra unui funcționar.

Elementul material din cuprinsul laturii obiective constă dintr-o acțiune de traficare a influenței - de către o persoană ce are sau lasă să se creadă că are influență - asupra unui funcționar, acțiune ce se poate materializa prin mai multe modalități alternative, de genul:

- primirea sau pretinderea de bani sau alte foloase;

¹² CA, Oradea, decizia penală nr. 192/2002, în RDP nr. 2/2005, p. 148

¹³ Codul de procedură penală, art. 257

- acceptarea promisiunii unor sume de bani ori foloase;
- acceptarea de daruri.

Fiind o infracțiune comisivă și instantanee, traficul de influență se consumă în momentul în care persoana care are influență ori lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar primește, pretinde ori acceptă promisiunea de bani sau alte foloase. În mod similar, când făptuitorul acceptă daruri, direct sau indirect, pentru sine sau pentru altul, pentru a determina pe un funcționar să facă sau să nu facă un act ce intră în atribuțiile sale de serviciu.

În accepțiunea legii penale, prin expresia "*lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar*" se înțelege - în general - că o persoană se laudă că are trecere pe lângă un funcționar și în virtutea încrederii etc., de care se bucură, a gradului de rudenie ori a relațiilor personale îl poate determina pe acesta la o anumită atitudine sau poate obține o anumită rezolvare a unei probleme. Tot, astfel, sunt îndeplinite condițiile legale și în situația în care făptuitorul - fără a se lauda - nu dezmente afirmațiile făcute de alte persoane referitoare la influența pe care el ar avea-o pe lângă funcționarul respectiv. Prin analogie, expresia "*are influență*" trebuie înțeleasă în sensul că persoana în cauză se bucură în mod real de încrederea funcționarului ori că bunele relații personale cu acesta corespund realității. Implicit rezultă că, stabilind modalitățile concrete de săvârșire, organul de cercetare penală trebuie să lămurească și problema naturii relațiilor - de ordin profesional, de rudenie, de prietenie - existente între funcționarul respectiv și cel care a afirmat ori a lăsat să se înțeleagă că are influență asupra sa. După cum nu este lipsit de interes, pentru conturarea infracțiunii, să se stabilească modalitățile în care făptuitorul a făcut afirmațiile legate de influență sau pretinsa lui influență pe lângă funcționarul în cauză.

În același sens, față de redactarea textului incriminator, rezultă că și un împrumut de bani, atunci când a fost cerut și primit în scopul determinării funcționarului să facă ori să nu facă un act ce intră în atribuțiile sale de serviciu, poate constitui "*folos*" în sensul legii.

De asemenea, dacă inculpatul a pretins sau a primit o sumă de bani - pentru a determina un funcționar să facă sau să nu facă un act ce intră în atribuțiile sale - el a comis infracțiunea de trafic de influență atunci când a pretins banii, cât și în momentul în care i-a primit, într-un asemenea caz, infracțiunea este unică, nefiind aplicabile dispozițiile legale privind infracțiunea continuată.

Pretinderea unei sume de bani de la o persoană și alte sume de bani de la altă persoană, în scopul intervenției pe lângă un funcționar, constituie fapte distincte, și nu o faptă unică, din moment ce atât într-un caz, cât și în celălalt inculpatul a desfășurat activități materiale specifice infracțiunii de trafic de influență ale cărei trăsături caracteristice sunt întrunite în fiecare faptă în parte.

Pentru a exista infracțiunea pe care o analizăm este necesar ca influența de care a făcut uz o persoană să se refere la *“un act ce intră în atribuțiile de serviciu ale funcționarului”*, iar persoana careia i se promite intervenția să aibă un interes real - legitim sau nelegitim - în legătura cu actul ce intră în atribuțiile de serviciu ale funcționarului. În consecință, dacă acest interes nu există - sau este imaginar - lipsește obiectul intervenției implicată în săvârșirea traficului de influență, fapta constituind fie infracțiunea de înșelăciune, fie aceea de șantaj, în funcție de metodele folosite de autor în scopul folosului de material injust.

În altă ordine de idei, lămurirea acestei probleme este imperios necesară, fie pentru delimitarea infracțiunii de trafic de influență de infracțiunea de înșelăciune, fie pentru stabilirea existenței concursului de infracțiuni. Legat de acest aspect, literatura de specialitate specifică, infracțiunea de trafic de influență servește uneori ca mijloc pentru comiterea altei infracțiuni și anume ca mijloc de amăgire pentru săvârșirea înșelăciunii. În această situație amăgirea constituie prin ea însăși o infracțiune/ înșelăciune, iar traficul de influență a servit ca mijloc fraudulos pentru realizarea amăgirii existând deci, concurs de infracțiuni. De asemenea, dându-se drept intermediar al unei alte persoane - real sau presupus influentă - primește bani sau daruri pentru aceasta în vederea intervenției pe care o va face, în final constatându-se că pretinsul intermediar era un simplu escroc.

În raport cu împrejurările concrete în care s-a săvârșit fapta, pot apărea situații în care nu este necesară nominalizarea funcționarului. Astfel, fapta persoanei de a pretinde că are influență pe lângă comisia de examinare a unei școli, asigurând părinții unor tineri că aceștia vor promova examenul de admitere și cerându-le în acest scop sume de bani, sub pretextul că le dă președintelui și unor membrii din comisie, constituie infracțiunea de trafic de influență.

Împrejurarea că nu a precizat pe lângă care funcționar își va exercita influența, nearătând și numele acestora, nu poate înlătura incidența textului care

incriminează traficul de influență, întrucât pentru existența acestei infracțiuni nu sunt necesare astfel de precizări, în speță fiind suficientă numai referirea la persoana, președintelui și a unor membrii din comisie. Totodată, pentru existența infracțiunii de trafic de influență nu interesează nici dacă făptuitorul a atribuit sau nu vreun nume funcționarului pe lângă care s-a prevalat că are trecere sau influență reală sau presupusă și nici dacă numele atribuit este real sau fictiv.

MAREA ȘI MICA CORUPȚIE — DIFERENȚE

Transparency International propune trei criterii pentru a diferenția marea corupție de mica corupție:

1. Poziția pe care o ocupă făptuitorul în ierarhia instituției respective (corupția de la vârf are un impact mai mare, pentru că oferă un model de conduită, acțiune sau poate constrânge subordonații);
2. Valoarea obiectului faptei de corupție (în cazul dării de mită, cuantumul mitei va fi mai mare pentru persoanele cu atribuții de conducere sau control decât în cazul altor angajați, pentru că deciziile acestora sunt de natură a crea avantaje sau dezavantaje mai mari, prin nerespectarea legii);
3. Efectul sau impactul faptei de corupție (contractarea ilicită a unei firme de iluminat poate prejudicia toți contribuabilii dintr-un oraș, în timp ce șpaga de la ghișeu nu afectează decât pe mituitor și pe cei care solicită eliberarea unei licențe asemănătoare).

Mica corupție - generalizată la nivelul administrației publice care implică transformarea funcției publice într-o “sursă secundară” (dar extrem de importantă) de venituri pentru o serie de persoane și la care cetățeanul de rând este obligat să “cotizeze” în diverse forme.

Această formă se manifestă prin plăți “mici” menite să determine o persoană cu capacitate de decizie, să aibă grijă ca procesul respectiv să se desfășoare într-o perioadă rezonabilă de timp. Are ca punct de pornire faptul că în absența acestor “mici” plăți nu s-ar întâmpla nimic, sau procesul ar fi întârziat peste limita suportabilă a nervilor. Cuvântul “mică” din sintagmă se referă la valoarea plății și la “mărimea” obligației pe care aceasta o cumpără. În multe țări sărace, corupția mică sau “drăguță” este un dat de la Dumnezeu. Într-o societate săracă succesul în bătălia supraviețuirii de la o zi la alta este dat de recurgera la practici, la care n-ar fi constrânși, dacă ar duce-o mai bine. Din

acest punct de vedere, corupția drăguță apare ca o strategie defensivă, obligatorie pentru a-ți hrăni și îmbrăca familia. Angajați ai Agenției pentru Dezvoltare din Elveția subliniază că, fără a cultiva relații de prietenie prin mici atenții, oficialii ar putea târăgăna procedurile la nesfârșit. Astfel de "atenții" au un efect imediat asupra rapidității cu care sunt rezolvate cererile lor la nivel administrativ. Tot aceștia mai arată că: cineva care vrea să reziste ferm cererilor se va confrunta cu nenumărate obstacole în calea rezolvării problemelor. Câteodată obstacolele pot fi depășite, alteori, nu. Fiecare trebuie să se gândească cât de curat vrea să fie și cât de neclintit își permite să rămână.

"Corupția mică" din punct de vedere normativ, urmărirea penală în România este efectuată exclusiv de către procurorii parchetelor de pe lângă tribunale.

Marea corupție - cea de la nivelul factorilor economici, legislativi și executivi.

Deși tranziția de la corupția "drăguță sau mică" la cea "mare" este fluidă în cazul individual, cea din urmă prezintă un sector distinct de probleme. În cel mai rău caz avem de-a face cu o clasă politică și economică superioară, care abuzează de privilegiile sale, îmbogățindu-se pe spinarea populației. Fiecare participant are un interes. "Furnizorul" vinde bunuri și servicii la prețuri astronomice, în timp ce "clientul" își primește partea sub forma comisioanelor ilegale. Ruinele dezvoltării multor țări sunt mărturiile acestor manevre politice, economice și sociale. Cele mai multe dintre ele sunt instalații relativ inutile, prost adaptate, colosal de scumpe, proiecte de construcții mamut, sau dotare armată ce depășește pe departe nevoile țării respective. În toate cazurile tranzacțiile sunt perfect legale. Natura ilicită a acestor operațiuni este dată de următoarele: luând în considerare caracterul limitat al resurselor, funcționarii ar trebui să apere interesul public. Din motive egoiste însă, aceștia în loc să aleagă varianta optimă, implementează varianta cea mai costisitoare. Dimensiunile exagerate, complexitatea tehnologică, lipsa infrastructurii sau chiar inutilitatea aceluși proiect duc la ineficacitatea acelei investiții. Din moment ce "comisioanele" sunt ridicate și bineînțeles nedeclarate, dauna în avutul public este proporțional de mare. Acestei practici îi sunt atribuite datoriile externe ale multor țări în dezvoltare.

Urmărirea penală în ceea ce privește marea corupție în România este efectuată exclusiv de către procurorii din cadrul Direcției Naționale Anticorupție.

CONSECINȚELE GRAVE ALE FENOMENULUI DE CORUPȚIE

Fenomenul corupției este un flagel adânc fixat în societatea românească, afectând toate nivelele: politic, instituțional, economic, judiciar și de drept, de instruire și educație, de asistență socială și medicală, investițional și de comerț internațional.

Cauzele social-politice care duc la apariția corupției

- „maladia funcțională”, morală și politică a autorităților publice centrale și locale; diminuarea competenței politice transparente și responsabile;
- creșterea tensiunii sociale;
- calitatea proastă a administrației publice; legături strânse între funcționarii publici și politicienii corupți;
- subminarea credibilității și mai ales a imaginii țării în relații internaționale;
- criminalitatea organizată;
- funcționarea defectuoasă a elementelor democratice: drepturile omului,
- responsabilitatea puterii, alegeri libere și corecte;
- dezorganizarea statului și a societății.

Flagelul corupției afectează și împiedică realizarea drepturilor omului. Acesta constituie una din cauzele pentru care instituțiile publice, dar mai ales societatea civilă încearcă să combată fenomenul corupției, de a-l reduce la un nivel cât mai mic posibil.

Cum afectează corupția drepturile omului?

Principalele elemente ar fi

- prejudicierea statului - garant al societății;
- prejudicierea cetățeanului — pentru un drept asigurat și garantat;
- prejudicierea business-ului — perceperea negativă de către investitorii onești a sectorului de afaceri;
- moralitatea suportă modificări — cetățeanul întâlnește astfel de situații începând de la

grădiniță, școală, universitate, până la obținerea permisului de conducere, servicii adecvate pentru sănătate — pentru toate acestea, din păcate se cer și se dau bani.

Vorbind despre moralitate ca parte degradantă a societății românești, o demonstrează Rezultatele sondajului despre percepția tinerilor privind corupția, realizat de Compania de Cercetare Sociologică și Branding la comanda Asociației Pro Democrația, 3-11 mai 2010:

- 54% dintre tineri au spus că au dat șpagă, în special la medici;
- 42% dintre tineri au dat bani, cadouri etc. fră a li se cere și doar 10% au dat pentru că li s-a cerut acest lucru;
- 24% dintre tineri pun un semn de egalitate între corupție și șpagă;
- 37% dintre tineri consideră că fenomenul „corupției mari” se regăsește la nivel înalt (politicieni, conducerea țării);
- 40% dintre tineri nu cunosc și nu știu să dea exemple concrete de “corupție mare”;
- 32% nu știu ce este “corupția mică”.

Vedem astfel că un număr impunător de tineri, membri ai societății, au cultivate percepții distorsionate despre valori, sunt ne-informați și practică aceleași obiceiuri încă de la primele contacte cu societatea reală.

De multe ori, cetățenii au percepții greșite despre fenomenul corupției. Nu înțeleg ce este și nu cunosc consecințele acestui fenomen și se tem să denunțe preținsele cazuri de corupție. În general, oamenii se tem să colaboreze cu autoritățile publice.

Cu toate acestea se pot lua o serie de măsuri de prevenire a corupției în instituțiile publice. Măsuri care ar duce la diminuarea faptelor de corupție și crearea altora care ar împiedica înfăptuirea actelor de corupție.

PREVENIREA ȘI COMBATEREA FENOMENULUI DE CORUPȚIE

Fenomenul corupției se va bucura de toleranță și va persista într-o societate atâta timp cât atitudinea publicului larg va fi de ordin pasiv. Opinia publică

trebuie înștiințată, că aceste infracțiuni ce fac parte din domeniul criminalității, conduc la prejudicierea gravă a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, a instituțiilor statului de drept.

Laureat al premiului Nobel, Gary S.Beker profesor în economie și sociologie de la Universitatea din Cicago consideră că una dintre soluțiile de prevenire a corupției este de a reduce simțitor rolul statului în economie¹⁴.

O altă modalitate de reducere a corupției, în opinia lui Djordj Stigler, este acordarea funcționarilor publici unui salariu mai mare (nu mai mic). În acest mod, de mărire a salariilor, ar duce la scăderea faptelor de corupție, impunându-i pe corupători să plătească pentru comportarea coruptă. Astfel, funcționarii corupți, odată cu pierderea funcției, ar fi automat pedepsiți și lipsiți de avantajele de remunerație. Cu multe secole în urmă funcționarilor publici din Imperiul Chinez li se plăteau suplimente la salariu pentru a le stimula munca și a fi onești în ceea ce fac.

Această tradiție o putem observa și în administrația publică din România, dar din păcate așa-zisele „stimulente” sau „sporuri” nu sunt suficiente pentru a stimula funcționarul să muncească cinstit, fără a apela la tactici care ajung să facă obiectul infracțiunii.

Răspândirea mitei și a corupției în relațiile economice și comerciale dintre diferite țări, dar și în administrația publică, fac ca organismele internaționale să elaboreze concepte, măsuri și mecanisme pentru înlăturarea ei. Cu această ocazie, Organizația Mondială pentru Cooperare și dezvoltare economică a creat o structură sub numele de „Transparency International”. Această structură este reprezentată de o coaliție de peste 50 de țări, care s-au angajat să colaboreze la nivel internațional împotriva acestui fenomen.

Instrumente de sancționare pentru combaterea corupției există, dar nu sunt suficiente pentru că schimbările care se produc în societate (de ordin politic, social și economic), dar și evoluția calitativă a corupției impun necesitatea elaborării de noi măsuri pentru combaterea actelor infracționale.

Iată un set de măsuri menite să prevină fenomenul corupției:

¹⁴ Gari S. Beker, Project Syndicate USA, 1998

Măsuri¹⁵

- reducerea birocrăției;
- educarea populației/schimbarea mentalității; realizarea de evenimente publice pentru informarea cetățenilor despre faptele de corupție și efectele lor;
- crearea de modalități de comunicare și interacțiune cu cetățenii;
- pedepse mai dure/legi mai aspre;
- nivel de trai mai ridicat;
- control mai riguros;
- respectarea legislației;
- reforma statului;
- monitorizarea achizițiilor publice;
- un sistem de control pentru prevenirea dării și luării de mită;
- informarea cetățenilor despre folosirea bugetelor de stat;
- consultarea cetățenilor privind folosirea bugetelor de stat;
- transparența în activitatea autorităților publice;

De asemenea, activitatea tuturor celor implicați în combaterea actelor de corupție trebuie supusă uneor verificări periodice, și trași la răspundere în momentul neglijării în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, urmat de destituirea din funcție.

O altă măsură eficientă de prevenire a corupției o reprezintă transparența și publicitatea. Respectarea regulilor de transparență, este cu atât mai necesară, cu cât corupția profită de pretinsele interese sociale și naționale invocate de funcționarii de diferite categorii.

Un rol important în promovarea transparenței în direcția prevenirii corupției revine societății civile împreună cu mass-media, care poate să identifice și să dezvăluie cazuri de corupție. Acești doi piloni ai societății își pot asuma rolul unui organism de încredere dintre cetățeni și autoritățile publice.

¹⁵Asociația Pro Democrația, *Rezultatele sondajului de opinie privind percepția tinerilor despre corupție, mai 2010*

Avertizarea în interes public, o altă măsură de prevenire a corupției, înseamnă sesizarea făcută cu privire la orice faptă care presupune o încălcare a legii, a deontologiei profesionale sau a principiilor buneii administrării, eficienței, eficacității, economicității și transparenței¹⁶.

Rețineți

Avertizorii de integritate sunt persoane angajate în instituții și autorități publice și care semnalează încălcări ale legii;

Sesizările avertizorilor pot avea loc în fața șefului ierarhic al persoanei care a săvârșit încălcarea legii, a conducerii instituției din care acesta face parte, a comisiilor de disciplină și/sau a altor organisme similare, a mass-media, a organizațiilor sindicale sau patronale, a comisiilor parlamentare, a organismelor de urmărire penală.

Avertizor de integritate poate fi: funcționar public, personal contractual, persoane care își desfășoară activitatea în baza unor statute speciale (medici, profesorii, polițiștii, grefierii etc.)

Una dintre cele mai eficiente metode de prevenire sunt mecanismele de sesizare anonimă a actelor de corupție. După cum am specificat mai sus, oamenii se tem să comunice cu autoritățile publice, mai ales face-to-face, așadar astfel de mecanisme de sesizare sunt binevenite într-o societate democratică.

Pentru ca cetățeanul să participe la denunțarea funcționarilor corupți se pot institui linii telefonice, gratuite, la care cetățeanul poate anunța autoritățile responsabile despre faptul că un funcționar pretinde sau a primit mită.

O astfel de linie a fost creată de către Direcția Generală Anticorupție. Orice cetățean care dorește să denunțe un act de corupție este îndemnat să sune la Telerde anticorupție 0800 806 806 - linie telefonică gratuită din orice rețea unde poți sesiza faptele de corupție ale funcționarilor. De asemenea, actele de corupție pot fi sesizate și în scris prin poștă sau la adresa de e-mail samb.dga@mai.gov.ro¹⁷.

¹⁶ http://integritate.resurse-pentru-democratie.org/lege_avertizori.php

¹⁷ <http://www.ma-dga.ro/>

DOCUMENTE INTERNAȚIONALE ȘI NAȚIONALE ÎN DOMENIUL PREVENIRII CORUPȚIEI

I. Norme privind corupția adoptate de unele organisme internaționale

În rezolvarea diferitelor probleme cu care se confruntă comunitatea internațională, supremația statelor este, pe alocuri, pusă la încercare de existența unui număr important de organizații internaționale. În ultima perioadă de timp, forța cu care se manifestă organizațiile internaționale, contribuie în mod semnificativ la subminarea autorității statelor în rezolvarea problemelor lumii de azi.

Există două tipuri de organizații internaționale: organizații interguvernamentale (acelea ale căror membri sunt statele) și organizații neguvernamentale (acelea ale căror membri sunt persoane particulare sau anumite grupuri de persoane ori instituții private).

În majoritatea țărilor, indiferent de organizarea socială și dezvoltarea economică, fenomenul corupției este prezent, sub o formă sau alta, având o dimensiune mai mare sau mai mică.

Proliferarea îngrijorătoare a fenomenului corupției a determinat statele și principalele organizații internaționale să acorde acestui proces o atenție deosebită.

În afară de „*protejarea drepturilor omului*“, „*promovarea progresului economic și social*“ sau „*menținerea păcii și securității internaționale*“, organizații precum Organizația Națiunilor Unite (O.N.U.), Consiliul Europei (C.E.), respectiv Uniunea Europeană (U.E.), au adoptat în ultimii ani documente foarte importante destinate prevenirii și combaterii corupției.

În cele ce urmează, ne vom referi la anumite norme care au fost adoptate, la nivel internațional, pentru eradicarea acestui fenomen, cu implicații majore în dezvoltarea omenirii.

Vom analiza, cu prioritate, documentele elaborate pe plan mondial de către O.N.U. și de către alte organizații cu vocație mondială, precum și analizarea documentelor emise de către C.E., U.E. și alte organizații europene regionale.

Organizația Națiunilor Unite

O.N.U. a fost înființată la 24 octombrie 1945, când un număr de 51 de țări se angajau să mențină pacea prin cooperare internațională și securitate colectivă. La etapa actuală, aproape toate națiunile lumii sunt membre O.N.U., în total 191 țări.

Statele, odată ce devin membre O.N.U, ele acceptă și își asumă obligațiile prevăzute în Carta Națiunilor Unite, un tratat internațional care stabilește principiile de baza ale relațiilor internaționale.

Obiectivele majore ale O.N.U., conform Cartei, sunt: de a menține pacea și securitatea internațională; de a dezvolta relații de prietenie între națiuni; de a coopera în rezolvarea problemelor internaționale și de a promova respectul pentru drepturile omului și cel mai important, să fie un centru de armonizare a acțiunilor tuturor statelor.

De reținut este faptul că, O.N.U. nu este un guvern și nu emite legi, dar oferă totuși mijloace pentru rezolvarea conflictelor internaționale și pentru formularea de politici în chestiuni care ne afectează pe toți.

Rețineți

România este membră O.N.U. din data de 14 decembrie 1955

La sfârșitul secolului XX și începutul secolului XXI, O.N.U a emis o serie de documente cu un impact deosebit în combaterea corupției. Acestea sunt și au fost adoptate în:

- 17 decembrie 1979 - Codul de conduită pentru responsabilii cu aplicarea legilor ¹⁸;
- 12 decembrie 1996 - Declarația O.N.U. privind criminalitatea și securitatea publică;

¹⁸ Adoptat de Adunarea Generală O.N.U. la 17 decembrie 1979, prin Rezoluția nr. 34/169.

- 16 decembrie 1996 - Declarația O.N.U. împotriva corupției și a mitei în tranzacțiile comerciale și internaționale;
- 4 decembrie 2000 - Declarația de la Viena privind justiția și criminalitate;
- 15 noiembrie 2000 - Convenția O.N.U. împotriva crimei organizate transfrontaliere;
- 9 decembrie 2003 - Convenția O.N.U. împotriva corupției.

Mai jos vom încerca să prezentăm, succint, importanța acestor documente:

Codul de conduită pentru responsabilii cu aplicarea legilor

Codul de conduită a fost elaborat de către O.N.U., pentru responsabilii cu aplicarea legilor și a fost primul document important în stoparea și eliminarea corupției la nivel mondial.

Acest prim document creează obligația responsabililor cu aplicarea legilor să se achite tot timpul de îndatoririle pe care le impune legea deservind colectivitatea și protejând toate persoanele împotriva actelor ilegale, în conformitate cu gradul înalt de responsabilitate pe care îl are profesia lor.

De asemenea, responsabilii cu aplicarea legilor nu trebuie să comită nici un act de corupție. Ei trebuie, să se opună în mod ferm tuturor actelor de acest gen și să le combată. Responsabilii cu aplicarea legilor trebuie să respecte legea. În egală măsură, trebuie să împiedice orice încălcare a legii sau a codului și să i se opună în mod ferm așa cum pot ei cel mai bine. Responsabilii cu aplicarea legilor care au motive să creadă că s-a produs sau este pe cale să se producă o încălcare a codului semnaleză cazul superiorilor lor și, la nevoie, altor autorități sau instanțe de control sau instituții competente.

În continuare, vom aborda din punct de vedere al importanței, în această secțiune, cele două convenții.

*Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității organizate transnaționale*¹⁹

¹⁹ Adoptată la New York la 15 noiembrie 2000, de către Adunarea Generală și intrată în vigoare la 29 septembrie 2003. România a ratificat această Convenție prin adoptarea de către Parlament a Legii nr. 565 din 16 octombrie 2002, apărută în Monitorul Oficial nr. 813 din 08 noiembrie 2002.

Referitor la domeniul luptei anticorupție, în cuprinsul Convenției sunt esențiale referirile în ceea ce privește atribuirea caracterului de infracțiune, definirea termenului de agent public și, totodată, obligația statelor de a adopta măsuri legislative pe această linie.

Incriminarea corupției: 1. Fiecare stat parte adoptă măsuri legislative și alte măsuri necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune, în cazul când actele au fost săvârșite cu intenție:

a) faptei de a promite, a oferi sau a acorda unui agent public, direct ori indirect, un avantaj necuvenit, pentru el însuși sau pentru o altă persoană ori entitate, cu scopul de a îndeplini sau de a se abține să îndeplinească un act în exercitarea funcțiilor sale oficiale;

b) faptei unui agent public de a solicita sau de a accepta, direct ori indirect, un avantaj necuvenit, pentru el însuși sau pentru o altă persoană ori entitate, cu scopul de a îndeplini sau de a se abține să îndeplinească un act în exercitarea funcțiilor sale oficiale.

2. Fiecare stat parte ia în considerare adoptarea de măsuri legislative și alte măsuri necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune faptei prevăzute la paragraful 1, care implică un agent public străin sau un funcționar internațional. De asemenea, fiecare stat parte are în vedere să atribuie caracterul de infracțiune altor forme de corupție.

3. Fiecare stat parte adoptă, de asemenea, măsurile necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune faptei de a se face complice la o infracțiune.

4. În scopurile paragrafului 1 și al art. 9 din Convenție, termenul „*agent public*” înseamnă un agent public sau o persoană care asigură un serviciu public, așa cum acest termen este definit în dreptul intern și aplicat în dreptul penal al statului parte în care persoana în cauză exercită această funcție.

Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției²⁰

În anul 1996, mai ales în urma semnalelor trase de organisme precum Banca Mondială (B.M.) și Fondul Monetar Internațional (F.M.I.), Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat o rezoluție prin care se cerea statelor să ia măsuri mai decise pentru a interzice mituirea funcționarilor publici. Prin Rezoluția nr. 55/61 din 4 decembrie 2000, Adunarea Generală a recunoscut necesitatea înființării unui instrument legal împotriva corupției și a stabilit formarea unui Comitet ad-hoc pentru negocierea unei Convenții a Națiunilor Unite împotriva corupției.

În urma negocierilor aprinse de către Comitetul ad-hoc pe parcursul a șapte sesiuni, între 21 ianuarie 2001 și 1 octombrie 2003, Adunarea Generală a adoptat textul convenției prin Rezoluția nr. 58/4 din 31 octombrie 2003.

În cele ce urmează vom scoate în evidență doar aspectele ce țin de fenomenul corupției. Pe lângă explicarea terminologiei de agent public sau funcționar, se face referire și la următoarele aspecte importante:

- a) prin bunuri se înțelege orice tip de bun, corporal sau incorporal, mobil sau imobil, tangibil sau intangibil, precum și actele juridice ori documentele atestând proprietatea acestor bunuri sau drepturile referitoare la acestea;
- b) prin produs al infracțiunii se înțelege orice bun provenit direct sau indirect din săvârșirea unei infracțiuni ori obținut direct sau indirect din săvârșirea unei infracțiuni;
- c) prin blocare sau sechestrul se înțelege interdicția temporară a transferului, conversiei, dispoziției ori circulației bunurilor sau faptul de a fi asumat temporar paza ori controlul de bunuri pe baza unei hotărâri a unei instanțe judecătorești sau a unei alte autorități competente;
- d) prin confiscare se înțelege deposedarea permanentă de bunuri pe baza unei hotărâri a unei instanțe judecătorești sau a unei alte autorități competente;

²⁰ Adoptată la data de 31 octombrie 2003. România a semnat această Convenție la 09 decembrie 2003 și a ratificat-o prin Legea nr. 365 din 15 septembrie 2004, publicată în Monitorul Oficial nr. 903 din 05 octombrie 2004. Convenția este aplicabilă în țara noastră începând cu data de 14 decembrie 2005.

- e) prin infracțiune principală se înțelege orice infracțiune în urma căreia rezultă un produs care este susceptibil de a deveni obiectul unei infracțiuni definite la art. 23 din convenție;
- f) prin livrare supravegheată se înțelege metoda care constă în permiterea ieșirii de pe teritoriul, trecerii prin teritoriul sau intrării pe teritoriul unuia ori mai multor state, a unor expedieri ilicite sau suspecte de a fi ilicite, sub controlul autorităților competente ale acestor state, în vederea anchetării unei infracțiuni și identificării persoanelor implicate în săvârșirea acesteia.

Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică

Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (O.E.C.D.) este o organizație internațională a acelor națiuni dezvoltate care acceptă principiile democrației reprezentative și a economiei de piață libere.

Organizația s-a înființat pentru prima dată în anul 1948, sub numele de Organisation for European Economic Co-operation (O.E.E.C.), pentru a ajuta la administrarea planului Marshall pentru reconstrucția Europei după cel de-al doilea Război Mondial. Mai târziu calitatea de membru a fost extinsă pentru statele din afara Europei, iar în anul 1961 și a luat numele de Organisation for Economic Co-operation and Development (O.E.C.D.).

O.E.C.D. este un forum unic unde guvernele a 30 de democrații conlucrează pentru a răspunde provocărilor economice, sociale, a celor ce țin de globalizare și de exploatare a oportunităților globalizării.

Organizația oferă un cadru în care guvernele pot să își compare experiențele politice, să caute răspunsuri la problemele comune, să identifice practicile bune și să-și coordoneze politicile interne și internaționale. Aceasta este un forum, unde presiunea egală poate acționa ca un stimulent puternic pentru îmbunătățirea politicii și pentru implementarea instrumentelor independente care, ocazional, pot conduce la semnarea unor tratate.

Schimbările de informații și analize dintre guvernele O.E.C.D. sunt puse la dispoziție de un secretariat din Paris. Secretariatul culege date, monitorizează trenduri și analize și prognozează dezvoltările economice. Acesta cercetează și schimbările sociale sau modelele comerciale dezvoltate, mediul, agricultura, tehnologia, taxele și alte domenii.

O.E.C.D. ajută guvernele în direcția creșterii prosperității și a luptei împotriva sărăciei prin creștere și stabilitate economică, comerț și investiții, tehnologie, inovație, anteprenariat și cooperare în scopul dezvoltării. Trebuie să existe asigurarea că creșterea economică, dezvoltarea socială și protecția mediului sunt obținute împreună. Alte scopuri includ crearea de locuri de muncă pentru toți, echitate socială, guvernare curată și eficace.

O.E.C.D. face eforturi pentru a înțelege și a ajuta guvernele să răspundă la noi dezvoltări și preocupări. Acestea cuprind comerțul și ajustarea structurală, securitatea online și provocările legate de reducerea sărăciei în lumea dezvoltată. De mai mult de 40 de ani, O.E.C.D. este una dintre cele mai mari și mai de încredere surse de statistică comparată, statistică economică și date sociale. Bazele de date O.E.C.D. cuprind o arie largă și diversă, cum ar fi conturile naționale, indicatorii economici, forța de muncă, comerțul, ocupația, migrația, educația, energia, sănătatea, industria, taxele, impozitele și mediul. Cea mai mare parte a studiilor și analizelor sunt publicate.

De-a lungul ultimei decade, O.E.C.D. a rezolvat o serie de probleme sociale, economice și legate de mediu, adâncindu-și legătura cu afacerile, uniunile comerciale și alți reprezentanți ai societății civile.

Sediul O.C.D.E. se află la Château de la Muette în Paris.

Important este de menționat că, Comisia europeană a Uniunii Europene, alături de statele membre ale U.E. participă la munca O.E.C.D.

Țara noastră, prin Legea nr. 93 din 23 septembrie 1996²¹ a ratificat Acordul dintre Guvernul României și Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică cu privire la privilegiile și imunitățile Organizației, semnat la Paris la 12 octombrie 1995.

Uniunea Africană

Uniunea Africană (U.A.) este organizația care succede Organizației Unității Africane (O.U.A). Creată după modelul U.E., în iulie 2002, scopurile sale sunt promovarea democrației, a drepturilor omului și dezvoltarea continentului african, în special pentru mărirea nivelului investițiilor străine prin intermediul programului Noul Parteneriat pentru Dezvoltarea Africii (N.E.P.A.D.).

²¹ Publicată în Monitorul Oficial nr. 231 din 25 septembrie 1996

Pe lângă scopul prezentat mai sus, unul dintre obiectivurile Uniunii Africane cuprinde și crearea unei bănci centrale de dezvoltare.

*Convenția Uniunii Africane de Prevenire și Combatere a Corupției*²²

Convenția definește termenii importanți care sunt folosiți în cuprinsul acesteia, astfel:

- „președinte al comisiei” înseamnă președinte al Comisiei Uniunii Africane;
- „confiscarea” înseamnă orice pedeapsă sau măsură ce se concretizează prin pierderea unor bunuri, aceasta fiind ordonată de către un complet de judecată, urmând procedurile în legătură cu un act criminal sau infracțiuni care au legătură cu corupția;
- „complet de judecată” înseamnă un complet instruit, instituit într-un mod corect de către o lege cu caracter intern;
- „consiliu executiv” înseamnă Completul Executiv al U.A.;
- „îmbogățire ilicită” înseamnă o creștere semnificativă a bunurilor unui oficial public sau orice altă persoană, care nu pot da o explicație rezonabilă în legătură cu venitul lor;
- „sectorul privat” înseamnă sectorul economiei naționale aflat în proprietate privată, în care alocarea resurselor productive sunt controlate de piața de desfacere mai degrabă decât de autoritățile publice și alte sectoare ale economiei care nu se află în sectorul public sau de guvernământ;
- „câștigurile din corupție” înseamnă bunuri de orice fel, materiale sau imateriale, mobile sau fixe, tangibile sau itangibile sau orice document sau instrument legal, care evidențiază interese în achiziționarea unor bunuri ca urmare a unui act de corupție;
- „oficial public” înseamnă orice oficial sau angajat al statului sau al agenților lui, inclusiv aceia care au fost selectați, numiți sau aleși să desfășoare activități în numele statului sau în serviciul statului, la orice nivel ierarhic;
- „solicitarea către un stat participant” înseamnă solicitarea făcută unui Stat Participant de a extrăda sau acorda asistență conform acestei Convenții;

²² Adoptată de șefii de stat și de guvern ai Uniunii Africane la 12 iulie 2003.

„cererea/solicitarea unui stat participant” înseamnă că un stat participant face o cerere pentru extrădare sau asistență conform acestei convenții;

„stat participant” înseamnă orice stat membru al U.A. care a ratificat această Convenție și și-a depus instrumentele de ratificare la Președintele Comisiei U.A.

Obiectivele Convenției sunt clar definite, după cum urmează:

1. Promovarea și întărirea dezvoltării în Africa de către fiecare Stat Participant, a mecanismelor cerute de prevenire, descoperire, pedepsire și eradicare a corupției și a infracțiunilor conexe în sectoarele publice și private.

2. Promovarea, facilitarea și regularizarea cooperării dintre Statele Participante de a asigura eficiența măsurilor și acțiunilor de prevenire, descoperire, pedepsire și eradicare a corupției pe continent.

3. Coordonarea și armonizarea politicilor și a legislației între statele Participante pentru prevenirea, descoperire, pedepsirea și eradicarea corupției și a infracțiunilor conexe în Africa.

4. Promovarea dezvoltării socio-economice prin înlăturarea obstacolelor în calea obținerii drepturilor economice, sociale și culturale, la fel ca și a drepturilor civile și politice.

5. Stabilirea condițiilor necesare pentru a supraveghea transparența și responsabilitatea managementului afacerilor publice.

Organizația Statelor Americane

Organizația Statelor Americane (O.S.A.) a fost creată la 30 aprilie 1948. Această organizație internațională guvernamentală î și are sediul la Washington, cuprinde 35 de state membre și 24 de state ca observatori permanenți.

O.S.A. are ca obiective principale: securitatea continentală și soluționarea pașnică a conflictelor dintre statele membre.

Țările membre ale O.S.A. sunt următoarele: Antigua și Barbuda, Argentina, Bahamas, Barbados, Belize, Bolivia, Brazilia, Canada, Chile, Columbia, Costa Rica, Dominica, Ecuador, El Salvador, Grenada, Guatemala, Guyana, Haiti, Honduras, Jamaica, Mexic, Nicaragua, Panama, Paraguay, Peru, republica Dominicană, Saint Kitts și Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent, Surinam.

Convenția Interamericană împotriva Corupției²³

Ca și Convenția Uniunii Africane pentru prevenirea și combaterea corupției, Convenția Interamericană definește termenii de „funcție publică”, „oficial public” și „bunuri”, astfel:

- „funcție publică” înseamnă orice activitate, permanentă sau temporară, platită sau neplătită, desfășurată de o persoană în numele Statului sau în serviciul Statului sau a instituțiilor sale, la orice nivel ierarhic;
- „oficial public”, „oficial guvernamental” sau „funcționar public” înseamnă orice oficial sau angajat al statului sau a agențiilor sale, incluzându-i pe aceia care au fost selectați, numiți sau aleși să desfășoare activități sau funcții în numele statului sau în serviciul statului, la orice nivel ierarhic;
- „bunuri” înseamnă bunuri de orice fel, fie fixe sau mobile, tangibile sau intangibile și orice document sau instrument legal care să demonstreze legătura cu proprietarul sau alte drepturi care au legătură cu astfel de bunuri.

Obiectivele Convenției sunt: să promoveze și să întărească în fiecare din statele semnatare, a mecanismelor specifice de prevenire, descoperire, pedepsire și eradicare a corupției; să promoveze, să faciliteze și să adapteze cooperarea între Statele participante, să asigure eficiența măsurilor și acțiunilor de prevenire, descoperire, pedepsire și eradicare a corupției în îndeplinirea funcțiilor publice și a actelor de corupție care au legătură cu aceste funcții publice.

Referitor la jurisdicția statelor semnatare, Convenția obligă: fiecare stat semnatar va adopta măsurile necesare pentru a stabili jurisdicția sa în ceea ce privește infracțiunile prevăzute de această Convenție, atunci când aceste infracțiuni sunt săvârșite pe teritoriul său; fiecare stat semnatar poate adopta măsurile necesare pentru a stabili jurisdicția sa în ceea ce privește infracțiunile prevăzute în această Convenție, atunci când aceste infracțiuni sunt săvârșite de către un nativ sau de către o persoană care locuiește pe teritoriul său; fiecare stat semnatar va adopta măsurile necesare pentru a stabili jurisdicția sa în ceea ce privește infracțiunile prevăzute în această Convenție, atunci când persoana bănuită de a fi săvârșit o infracțiune este prezentă pe teritoriul său și nu poate fi extrădată datorită naționalității respectivei persoane; această Convenție nu înlătură aplicarea oricărei reguli a jurisdicției penale stabilită de către un stat semnatar, prin legea sa internă.

²³ Adoptată la 29 martie 1996.

Convenția se aplică următoarelor fapte de corupție: solicitarea sau acceptarea direct sau indirect de către un oficial guvernamental sau de către o persoană care îndeplinește îndatoriri publice, a oricărei sume de bani sau alt beneficiu, ca de exemplu cadou, favor, promisiune sau avantaj pentru sine sau pentru o altă persoană sau entitate, în schimbul oricărui act sau omisiune în îndeplinirea îndatoririlor publice; oferirea sau recompensarea, direct sau indirect de către un oficial guvernamental sau de către o persoană care îndeplinește îndatoriri publice, a oricărei sume de bani sau alt avantaj pentru sine sau pentru o altă persoană sau entitate, în schimbul oricărui act sau omisiune în îndeplinirea îndatoririlor publice; orice acțiune sau omisiune în achitarea sarcinilor de serviciu a unui oficial guvernamental sau a unei persoane care îndeplinește îndatoriri publice în scopul de a obține venituri ilicite pentru sine sau pentru terți; folosirea necinstită sau ascunderea bunurilor provenite din acțiuni la care s-a făcut referire în acest articol; participarea ca autor, complice, instigator sau în orice altă manieră în comiterea oricărui act de corupție.

Consiliul Europei

Este o organizație politică, creată la 5 mai 1949. Consiliul Europei prin activitatea sa de bază, în sensul promovării democrației și a drepturilor omului, acționează pe întregul continent european. De asemenea, el elaborează în cele 47 de state membre răspunsuri comune la provocările sociale, culturale și juridice.

Rețineți

Consiliul Europei nu trebuie confundat cu Uniunea Europeană. Cele două organizații sunt distincte.

Orice stat european poate deveni membru al Consiliului Europei cu o condiție: ca el să accepte principiul supremației dreptului și să garanteze drepturile omului și libertățile fundamentale pentru toate persoanele aflate sub jurisdicția sa.

Consiliul Europei tratează toate chestiunile majore cu care se confruntă societatea europeană în afara de problema apărării. Programul lui cuprinde următoarele domenii de activitate: drepturile omului, media, cooperarea juridică, coeziunea socială, educația, cultura, patrimoniul, sportul, tineretul, democrația locală și cooperarea transfrontalieră, protecția mediului și amenajarea teritorială.

Un demers important în stabilirea priorităților în ceea ce privește tratarea fenomenului corupției, cu cea mai mare seriozitate de către Consiliul Europei, îl reprezintă adoptarea Rezoluției (97) 24 privind „*Cele 20 de principii directoare pentru lupta împotriva corupției*”²⁴.

Această Rezoluție a fost realizată ca urmare a declarației adoptată la către cel de-al doilea Summit al șefilor de stat și de guvern, care avut loc la Strasbourg, pe 10 și 11 octombrie 1997, și ca urmare a Planului de Acțiune și în special Secțiunea III, paragraful 2 „*Lupta împotriva corupției și crimei organizate*”.

Proiectul celor 20 de principii directoare pentru lupta împotriva corupției, a fost elaborat de către Grupul Multidisciplinar asupra Corupției (G.M.C.).

Cele 20 de principii directoare pentru lupta împotriva corupției sunt

- să adopte măsuri eficiente pentru prevenirea corupției și, în această privință să crească conștiința publică și să promoveze comportamentul etic;
- să asigure incriminarea coordonată a corupției naționale și internaționale;
- să asigure ca cei responsabili de prevenirea, investigarea, cercetarea și judecarea infracțiunilor de corupție se bucură de independența și autonomia adecvate funcțiilor lor, nu sunt supuși influențelor neadecvate și dispun de metode eficiente pentru strângerea de dovezi, protejarea persoanelor care ajută autoritățile în combaterea corupției și păstrarea confidențialității investigațiilor;

²⁴ Adoptată la cea de-a zecea sesiune a Comitetului de Miniștri la data de 06 noiembrie 1997.

Cele 20 de principii directoare pentru lupta împotriva corupției sunt

- să furnizeze măsuri adecvate pentru confiscarea și privarea de produsele infracțiunilor de corupție;
- să ofere măsurile adecvate pentru a împiedica persoanele din cadrul juridic să fie folosite pentru a acoperi infracțiunile de corupție;
- să limiteze imunitatea de investigare, urmărire și judecare a infracțiunilor de corupție la gradul normal într-o societate democratică;
- să promoveze specializarea persoanelor sau organelor responsabile de lupta împotriva corupției și să le ofere mijloacele necesare și pregătirea pentru a-și îndeplini atribuțiile;
- să se asigure ca legislația fiscală și autoritățile responsabile de implementarea acesteia să contribuie la combaterea corupției într-un mod efectiv și coordonat, în special, prin refuzul deducerii taxelor în virtutea legii sau în practică, pentru mită sau alte cheltuieli legate de infracțiunile de corupție;
- să asigure ca organizarea, funcționarea și procesele de luare a deciziilor din administrația publică să aibă în vedere necesitatea de a combate corupția, în special prin asigurarea transparenței conform cu necesitatea de a asigura eficacitate;
- să asigure ca reglementările legate de drepturile și îndatoririle funcționarilor publici să ia în considerare cerințele luptei împotriva corupției și să ofere măsuri disciplinare adecvate și eficiente; să promoveze specificări mai precise privind comportamentul adecvat al funcționarilor publici, prin metode potrivite, cum ar fi coduri de conduită;
- să asigure ca să fie aplicate procedurile adecvate de audit în activitățile administrației publice și în sectorul public;
- să susțină faptul că procedurile de audit pot avea un rol în împiedicarea și detectarea corupției în afara administrației publice;
- să asigure ca sistemul de responsabilitate publică să ia în considerare consecințele conduitei corupte a funcționarilor publici;

- să adopte proceduri adecvate și transparente pentru achizițiile publice care promovează competiția corectă și îi înlătură pe cei corupți;
- să încurajeze adoptarea, prin reprezentanții aleși, a codurilor de conduită și să promoveze regulile privitoare la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale care înlătură corupția;
- să asigure ca mijloacele de informare în masă au libertatea de a primi și a oferi informații privind chestiuni de corupție, care să facă doar obiectul limitărilor și restricțiilor necesare într-o societate democratică;
- să asigure ca dreptul civil să ia în considerare necesitatea de a lupta împotriva corupției și în special să ofere remedii eficiente pentru aceia ale căror drepturi și interese au fost afectate de corupție;
- să încurajeze cercetarea asupra corupției;
- să asigure ca în fiecare domeniu al luptei împotriva corupției să fie luate în considerare legăturile posibile cu crima organizată și cu spălarea de bani;
- să dezvolte cooperarea internațională la cel mai extins nivel în toate domeniile de luptă împotriva corupției.
- invită autoritățile naționale să aplice aceste principii în legislațiile interne și în practică;
- dispune G.M.C. să finalizeze rapid elaborarea instrumentelor legale internaționale potrivit Programului de Acțiune împotriva Corupției;
- dispune G.M.C. să înainteze fără întârziere un proiect de text care să propună instituirea unui mecanism adecvat și eficient, sub auspiciile C.E., pentru monitorizarea respectării acestor Principii și implementarea instrumentelor legale internaționale ce urmează a fi adoptate.

La nivelul C.E. au mai fost adoptate două Convenții, de o importanță deosebită, având drept scop prevenirea și combaterea corupției, astfel:

Convenția Penală privind corupția²⁵

În cadrul Programului de acțiune împotriva corupției adoptat de Comitetul de Miniștri al C.E., G.M.C. creat în 1995, a fost mandatat cu elaborarea unor instrumente juridice internaționale, menite să contribuie la creșterea eficienței acțiunilor de prevenire și combatere a corupției.

Principalele instrumente elaborate au fost Convenția penală privind corupția și Convenția civilă privind corupția.

Convenția penală privind corupția instituie un sistem obligatoriu de control prin intermediul unei instituții europene denumită Grupul de state împotriva corupției (G.R.E.C.O.), pentru asigurarea punerii în aplicare a dispozițiilor convenției.

În literatura de specialitate, Convenția penală este considerată tratatul cu cel mai larg câmp de aplicare în domeniul luptei împotriva corupției. Ea vizează armonizarea legislațiilor naționale în ceea ce privește incriminarea infracțiunilor de corupție și ameliorarea cooperării internaționale privind urmărirea acestor infracțiuni.

Convenția reprezintă un document juridic regional, în care se prevede incriminarea coordonată a infracțiunilor de corupție, o cooperare consolidată în cercetarea unor asemenea infracțiuni și un mecanism eficace de urmărire a aplicării acesteia. În momentul în care, statele ratifică acest instrument juridic, acestea se obligă să incrimineze, atunci când au fost săvârșite cu intenție, următoarele fapte: mituirea activă și pasivă a oficialilor publici, interni sau externi; mituirea activă sau pasivă a parlamentarilor naționali sau străini și a membrilor adunărilor parlamentare internaționale; mituirea activă sau pasivă a reprezentanților organizațiilor internaționale; mituirea activă sau pasivă din

²⁵ Adoptată la 27 ianuarie 1999 și a intrat în vigoare la 1 iulie 2003, publicată în Monitorul Oficial al Consiliului Europei nr. 65 din 30 ianuarie 2002. România a ratificat această convenție prin Legea nr. 27 din 16 ianuarie 2002, publicată în Monitorul Oficial nr. 65 din 30 ianuarie 2002, iar prin Legea nr. 260 din 16 iunie 2004, publicată în Monitorul Oficial nr. 612 din 07 iulie 2004, a fost ratificat Protocolul adițional la Convenția penală a Consiliului Europei privind corupția.

sectorul privat; mituirea activă sau pasivă a judecătorilor naționali, străini și internaționali și a reprezentărilor instanțelor internaționale; spălarea banilor proveniți din acte de corupție; infracțiuni contabile referitoare la infracțiuni de corupție; traficul de influență activ sau pasiv.

Statelor li se cere să asigure sancțiuni și măsuri eficiente, proporționate, incluzând, atunci când sunt comise de persoane fizice, pedepse private de libertate care pot conduce la extrădare.

În același context, persoanele juridice vor fi responsabile pentru infracțiuni cum ar fi mituirea activă, traficul de influență și spălarea de bani.

Convenția, de asemenea, conține prevederi privind dezvoltarea unor structuri anticorupție specializate, protecția persoanelor care colaborează cu autoritățile care investighează sau instrumentează astfel de cazuri, adună probe sau confiscă bunurile rezultate din comiterea infracțiunilor.

Acest document asigură cadrul necesar pentru întărirea cooperării internaționale în investigarea și instrumentarea infracțiunilor de corupție.

Este important să amintim că această convenție a fost completată cu un Protocol adițional, adoptat la Strasbourg la 15 mai 2003.²⁶

Convenția Civilă privind corupția²⁷

Convenția civilă asupra corupției a fost elaborată de Grupul de State Împotriva Corupției (G.R.E.C.O.), ca urmare a mandatului primit de acesta din partea Comitetului Miniștrilor din cadrul Consiliului Europei.

Convenția este importantă prin faptul că aceasta conține o definiție a corupției și prevede obligația Statelor părți de a prevedea în dreptul lor intern mijloace eficiente în favoarea persoanelor care au suferit o pagubă rezultând dintr-un act de corupție, pentru a obține reparația integrală a prejudiciului -

²⁶ România a ratificat acest protocol adițional, prin Legea nr. 260 din 16 iunie 2004, publicată în Monitorul Oficial, nr. 612 din 07 iulie 2003.

²⁷ Adoptată la 4 noiembrie 1999. A intrat în vigoare la data de 1 noiembrie 2003. România a ratificat această convenție prin Legea nr. 147 din 01 aprilie 2002, publicată în Monitorul Oficial nr. 260 din 18 aprilie 2002.

indiferent de natura acestuia - patrimonială sau nepatrimonială - inclusiv reparații pentru câștigul nerealizat.

Convenția cere fiecărui stat parte să prevadă, în legislația internă, dreptul de a începe o acțiune civilă reparatorie în cazurile de corupție.

Trebuie subliniat faptul că pagubele nu sunt standardizate, arbitrare, acestea determinându-se în funcție de nivelul pierderilor înregistrate și cuprind pagubele efective, câștigul nerealizat și daunele morale.

Părțile ale căror legi interne prevăd și alte categorii de pagube suferite ce pot fi solicitate de victimele infracțiunilor, cu caracter sancționator, nu sunt împiedicate să urmărească aceste pagube. Dimensiunea compensației este stabilită de instanță, care este împuternicită să acorde asemenea forme retributive pentru pagube materiale, pierderi de profit sau pierderi non-profit.

Pentru a se obține compensația, în reclamație trebuie să se menționeze paguba înregistrată, să se arate dacă acuzatul a acționat cu intenție sau din neglijență și, bineînțeles, să se indice legătura causală dintre comportamentul corupt și pagubă.

În ceea ce privește comportamentul neligitim din partea acuzatului, trebuie notat, ca o problemă de politică, faptul că există o responsabilitate pentru pagubele produse atât prin participarea directă cât și prin ascunderea faptelor respective. Aceasta include responsabilitatea celor care oferă sau primesc mită, dar și a celor care incită sau ajută la săvârșirea actelor de corupție sau nu iau măsuri adecvate pentru a preveni corupția.

Convenția tratează problema responsabilității pentru actele de corupție săvârșite de oficialii publici. Totuși, aceasta nu indică, în mod expres, responsabilitatea statului, dar lasă fiecărei părți libertatea de a determina prin legile interne condițiile prin care statul ar deveni responsabil.

De asemenea, se analizează și problema contractelor, sens în care se menționează că fiecare stat parte va face în așa fel încât să prevadă în dreptul său intern că orice contract sau orice clauză a unui contract al cărui obiect este un act de corupție este lovit de nulitate, iar contractantul al cărui consimțământ a fost viciat de un act de corupție poate cere instanței anularea acestui contract, fără prejudicierea dreptului său de a cere daune-interese.

Protejarea intereselor angajatorilor, prin obligarea statelor părți de a lua măsurile necesare pentru protejarea angajaților care, raportează, în mod onest, de bună credință, suspiciunile lor privind practicile corupte, este unul din scopurile Convenției.

Convenția prevede, de asemenea, obligația statelor părți de a prevedea în dreptul lor intern responsabilitatea statului pentru actele de corupție săvârșite de funcționarii săi, precum și măsuri de protecție a salariaților care denunță actele de corupție.

O altă dimensiune importantă a Convenției civile asupra corupției este constituită din prevederile referitoare la cooperarea internațională a statelor părți în procedurile civile în cauzele de corupție, mai ales în ce privește notificarea actelor, obținerea de probe în străinătate, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești emise în străinătate.

Convenția civilă asupra corupției adoptată în cadrul realizării Programului de acțiune împotriva corupției vizează recursuri eficiente în favoarea persoanelor care au suferit un prejudiciu rezultat dintr-un act de corupție, pentru a le permite să-și apere drepturile și interesele, inclusiv pentru a le oferi posibilitatea obținerii despăgubirilor. Această Convenție, care constituie primul și unicul text care vizează lupta împotriva corupției din punct de vedere al dreptului civil, tratează următoarele aspecte: indemnizația de despăgubire pentru victimele corupției, responsabilitatea (inclusiv a statului în cazurile actelor de corupție comise de agenții publici), neglijența concurentă, validitatea contractelor, protecția angajaților care denunță fapte de corupție, claritatea și fidelitatea în stabilirea bilanțului contabil și în cazul verificării conturilor, obținerea probelor, măsurile conservatoare pentru păstrarea activelor necesare executării hotărârii judecătorești finale și păstrarea status quo-lui în așteptarea rezolvării chestiunilor în suspans și cooperarea internațională. În sfârșit, Grupul de state împotriva corupției (G.R.E.C.O.) va veghea ca Părțile să respecte angajamentele luate în termenii acestei Convenții.

Grupul de State Împotriva Corupției — G.R.E.C.O.²⁸

Tot în cadrul Consiliului Europei funcționează un organism purtând numele de G.R.E.C.O., cu scopul de a monitoriza, în cadrul unui proces de evaluare mutuală și corectă, respectarea Principiilor de luptă împotriva corupției și de

²⁸ Înființat la data de 5 mai 1998.

implementare a instrumentelor legale internaționale adoptate în derularea Programului de Acțiune împotriva corupției. Dreptul de a fi membru G.R.E.C.O. aparține acelor care acceptă pe deplin să participe în procesul de evaluare mutual și să accepte să fie evaluați.

G.R.E.C.O. are structura unui comitet format din reprezentanți ai statelor membre, fiind deschis participării și altor state care au contribuit la lucrările Grupului multidisciplinar asupra corupției (S.U.A., Canada, Japonia, Mexic, Belarus, Georgia și Bosnia-Hertegovina). Grupul efectuează evaluări anuale, în urma cărora elaborează rapoarte confidențiale pe baza cărora G.R.E.C.O. poate face recomandări statelor membre în scopul ameliorării legislației și practicii naționale de combatere a corupției.

În concordanță cu propriul Statut, scopul G.R.E.C.O. este de a îmbunătăți capacitatea membrilor săi de a lupta împotriva corupției prin monitorizarea acordurilor adoptate de aceste state privitoare la acest segment. Astfel, G.R.E.C.O. contribuie la identificarea deficiențelor și insuficiențelor sistemului național de luptă împotriva corupției și de a ajuta la adoptarea reformelor legislative, instituționale și practice, necesare pentru o mai bună prevenție și combatere a corupției.

G.R.E.C.O. este responsabilă, în particular, pentru monitorizarea realizării Principiilor de luptă împotriva corupției și a implementării instrumentelor legale internaționale adoptate în derularea Programului de Acțiune împotriva Corupției (P.A.C.).

Până acum au fost adoptate 3 astfel de instrumente, la care noi am făcut referire, astfel: Convenția penală împotriva corupției, Convenția civilă împotriva corupției și Recomandarea R (2000) 10 privind Codul de conduită al oficialilor publici.

În conformitate cu Statutul G.R.E.C.O. și cu Regulile de procedură adoptate la prima întâlnire din 14-16 octombrie 1999, statele membre numesc reprezentanți, care să participe la întâlnirile G.R.E.C.O. și care sunt împuterniciți să voteze.

Membră a G.R.E.C.O. din anul 2000, România a fost evaluată până în prezent prin două Rapoarte de evaluare; primul a fost adoptat în Sesiunea plenară G.R.E.C.O. din 4 — 8 martie 2002, iar al doilea în Sesiunea din 28 iunie — 2 iulie 2004. În materia „*conflictului de interese*,” primul Raport a făcut

României recomandarea de a „*impune restricții în îndeplinirea funcției de avocat persoanelor aflate în funcții de reprezentare (deputați sau senatori) la nivel național*“:

În privința „*conflictelor de interes*“ și „*incompatibilităților*“ norme speciale internaționale se regăsesc, de exemplu, în două documente ale Consiliului Europei. Primul este Recomandarea nr. R(2000)10 a Comitetului Miniștrilor asupra codurilor de conduită pentru funcționarii publici. Este destul de larg acceptat faptul că documentul european dă noțiunii de „conflict de interes“ una din cele mai acoperitoare definiții (articolul 13 paragrafele 1 — 3): „Conflictul de interes se naște în situația în care un funcționar public are un interes personal de natură să influențeze sau să pară a influența asupra exercitării imparțiale și obiective a funcțiilor sale publice.

În privința „*incompatibilităților*“, „*limitarea cumulului de funcții*“ stabilește că: reprezentantul ales trebuie să respecte toate reglementările în vigoare care limitează deținerea a două sau mai multe funcții politice în același timp. Reprezentantul ales nu trebuie să dețină alte mandate politice dacă aceasta îl împiedică să își exercite mandatul în calitatea sa de reprezentant ales. Reprezentantul ales nu trebuie să exercite funcții, mandate sau responsabilități care presupun un control al funcțiilor sale de reprezentant ales sau pe care el însuși, ca reprezentant ales, trebuie să le controleze.

Alte organizații:

Banca Mondială

Banca Mondială (B.M.) privește buna guvernare și anticorupția ca punct central în misiunea sa de ușurare a sărăciei. În zilele noastre, sute de acțiuni guvernamentale și de tip anticorupție au loc în Grupul Băncii Mondiale. Se concentrează pe integritatea organizațională internă, minimalizarea corupției, pe proiectele fondate de B.M. și asistarea țărilor în îmbunătățirea guvernării și a controlului corupției.

B.M. crede că o strategie anticorupție eficientă trebuie să cuprindă 5 elemente de bază:

1. Creșterea responsabilității politice;
2. Întărirea participării societății civile;
3. Crearea unui sector privat competitiv;
4. Restrângeri instituționale ale puterii;

5. Îmbunătățirea managementului sectorului public.

Pentru a reduce efectul distrugător al corupției într-un mod susținut, este important de a aborda cauzele care conduc la corupție. Începând din 1996, Banca Mondială a sprijinit mai mult de 600 de programe anticorupție și inițiative guvernamentale dezvoltate de țările membre.

Forumul Global de Luptă Împotriva Corupției

Primul Forum Global de luptă împotriva corupției a fost lansat de S.U.A. și a avut loc între 24 și 26 februarie 1999 la Washington. Invitați din 90 de țări au încercat să examineze cauzele corupției și practicile de prevenire și de luptă împotriva ei. Cu acest prilej au fost elaborate principii directe de luptă împotriva corupției și de salvagardare a integrității, cu referire specială la domeniile justiției și siguranței.

Al doilea Forum Global a fost găzduit de guvernul olandez la Haga²⁹. Scopul acestei conferințe a fost, conform declarației finale prevenirea și combaterea corupției și promovarea integrității în guvern și în societate pe fondul extinderii acestui fenomen. Implicarea societății civile, a sectorului privat și a mass-media a fost considerată o necesitate.

Al treilea Forum Global de luptă împotriva corupției a fost ținut la Seul, între 28 și 31 mai 2003 împreună cu a XI-a Conferință Internațională Anticorupție.

România a fost un participant activ la această conferință, asigurând, de altfel, împreună cu S.U.A., și prezidiul primei mese rotunde. Având în vedere și experiența primelor două foruri, prin această manifestare s-a încercat să se stabilească noi mijloace de combaterea corupției și, de asemenea, soluții practice. Declarația finală a inclus o prezentare a problemelor curente cât și un plan de acțiune cuprinzând principii generale și măsuri la nivel național și internațional.

Inițiativa Anticorupție a Pactului de Stabilitate (S.P.A.I.)

Inițiativa S.P.A.I. a fost adoptată la Reuniunea Regională a Mesei de Lucru III a Pactului de Stabilitate, în orșul Sarajevo (Bosnia-Herțegovina), la 16 februarie

²⁹ În perioada 28-31 mai 2001.

2000. La momentul lansării inițiativei S.P.A.I., statele participante s-au angajat să întreprindă o serie de acțiuni imediate, după care urma să se pună în aplicare la nivel național a următoarelor prevederi ale documentelor de bază a Inițiativei:

- adoptarea și implementarea instrumentelor europene și internaționale de combatere a corupției;
- promovarea unei bune guvernări și a administrației publice demne de încredere;
- întărirea legislației naționale și promovarea statului de drept;
- promovarea transparenței în afaceri;
- promovarea societății civile active.

Deciziile, strategiile și rapoartele statelor-participante în cadrul S.P.A.I. la nivel regional sunt adoptate în timpul reuniunilor Grupului Director S.P.A.I. În acest Grup intră Reprezentanții statelor-membre, organizațiilor internaționale (Consiliul European, O.E.C.D., F.M.I., B.M.), Oficiului Pactului de Stabilitate.

La 4 noiembrie 2004, în România, a avut loc cea de-a VIII-a Reuniune a Comitetului Strategic S.P.A.I.

Obiectivele acestei întâlniri au fost evaluarea progresului la nivel național și regional cu privire la implementarea obiectivelor S.P.A.I., actualizarea informațiilor cu privire la aplicarea Planului de acțiune și discutarea rolului S.P.A.I. în cadrul Campaniei Comune a S.E.E.C.P. de luptă împotriva crimei organizate și corupției.

II. Legislația specifică privind lupta împotriva corupției adoptată de România după anul 1989

Lumea întreagă a privit, mută de uimire, cum un întreg imperiu vechi de o jumătate de secol, bazat pe puterea sovietică, în Europa de Est, s-a desclieat dintr-o dată în anul 1989³⁰.

Ca o primă constatare, în special după anul 1989, se observă că au fost elaborate, pe de-o parte, foarte multe acte normative în acest domeniu, iar pe de altă parte, au fost completate cele emise înainte de acest an, care au avut

³⁰ Toffler, Alvin, Puterea în Mișcare, Editura Antet, Oradea, 1995.

totuși o arie redusă de aplicabilitate, iar practica modificărilor și a completărilor normelor a devenit o regulă și nu o excepție.

Principalele acte normative care au fost adoptate de către puterea legiuitoare, astfel:

- Legea nr. 12 din 06 august 1990 privind protejarea populației împotriva unor activități comerciale ilicite³¹, cu modificările și completările ulterioare.

Având în vedere explozia care a avut loc în domeniul activităților comerciale, imediat după decembrie 1989, pentru reprimarea activităților ilicite a fost necesară adoptarea acestei legi.

Art. 7 al legii face referire la „, *infracțiunile de luare de mită, trafic de influență și primire de foloase necuvenite, comise de agenții constatatori, organele de urmărire penală sau de judecată a faptelor ce constituie contravenții sau infracțiuni prevăzute de prezenta lege, se pedepsesc în conformitate cu dispozițiile art. 254, 256 și 257 din Codul penal, ale căror minim și maxim se majorează cu câte 2 ani*”.

- Legea nr. 31 din 16 noiembrie 1990 privind societățile comerciale³², cu modificările și completările ulterioare.
- Legea nr. 11 din 29 ianuarie 1991 pentru combaterea concurenței neloiale³³, cu modificările și completările ulterioare.
- Legea nr. 11 din 31 iulie 1990 privind încuviințarea adopției³⁴, cu modificările și completările ulterioare, pedepsește fapta părintelui, tutorelui sau ocrotitorului legal care pretinde sau primește, pentru sine sau pentru altul, bani sau alte avantaje materiale în scopul adopției unui copil.
- Legea nr. 70 din 26 noiembrie 1991 privind alegerile locale³⁵, cu modificările și completările ulterioare, care prevede pedepsirea persoanei care în schimbul unui folos material își ia obligația de a vota într-un anumit sens sau de a nu lua parte la vot.
- Legea nr. 4 din 09 ianuarie 1995 privind donarea de sânge, utilizarea terapeutică a sângelui uman și organizarea transfuzională în România³⁶,

³¹ Monitorul Oficial nr. 97 din 08 august 1990, cu modificările și completările ulterioare.

³² Monitorul Oficial nr. 126 din 17 noiembrie 1990, cu modificările și completările ulterioare.

³³ Monitorul Oficial nr. 24 din 30 ianuarie 1991, cu modificările și completările ulterioare.

³⁴ Monitorul Oficial nr. 95 din 01 august 1990, cu modificările și completările ulterioare.

³⁵ Monitorul Oficial nr. 239 din 28 noiembrie 1991, cu modificările și completările ulterioare.

³⁶ Monitorul Oficial nr. 9 din 19 ianuarie 1995.

cu modificările și completările ulterioare, incriminează acțiunea de a determina o persoană să doneze sânge în schimbul unor drepturi bănești, în scopul comercializării sângelui donat sau a derivatelor sale.

- Alt act normativ care reglementează un domeniu important al luptei împotriva corupției este și Legea nr. 115 din 16 octombrie 1996 pentru declararea și controlul averii demnitarilor, magistraților, a unor persoane cu funcții de conducere și de control și a funcționarilor publici³⁷.
- Legea nr. 115 din 28 iunie 1999 privind responsabilitatea ministerială³⁸ este documentul normativ care obligă Guvernul, în întregul său, și pe fiecare dintre membrii acestuia să î și îndeplinească mandatul cu respectarea Constituției și a legilor țării, precum și a programului de guvernare acceptat de Parlament. Pe lângă răspunderea politică, membrii Guvernului pot răspunde și civil, contravențional, disciplinar sau penal, după caz, potrivit dreptului comun.

Constituie infracțiuni, în înțelesul legii, și se pedepsesc cu închisoare de la 2 la 12 ani următoarele fapte săvârșite de membrii Guvernului în exercițiul funcției lor:

a) împiedicarea, prin amenințare, violență ori prin folosirea de mijloace frauduloase, a exercitării cu bună-credință a drepturilor și libertăților vreunui cetățean;

b) prezentarea, cu rea-credință, de date inexacte Parlamentului sau Președintelui României cu privire la activitatea Guvernului sau a unui minister, pentru a ascunde săvârșirea unor fapte de natură să aducă atingere intereselor statului. Tentativa acestor fapte se pedepsește.

Constituie, de asemenea, infracțiuni și se pedepsesc cu închisoare de la 6 luni la 3 ani următoarele fapte săvârșite de către un membru al Guvernului:

a) refuzul nejustificat de a prezenta Camerei Deputaților, Senatului sau comisiilor permanente ale acestora, în termenul prevăzut, informațiile și documentele cerute de acestea în cadrul activității de informare a Parlamentului de către membrii Guvernului;

³⁷ Monitorul Oficial nr. 263 din 28 octombrie 1996.

³⁸ Monitorul Oficial nr. 334 din 20 mai 2002.

b) emiterea de ordine normative sau instrucțiuni cu caracter discriminatoriu pe temei de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, vârstă, sex sau orientare sexuală, apartenență politică, avere sau origine socială, de natură să aducă atingere drepturilor omului.

- Legea nr. 78 din 08 mai 2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție³⁹, cu modificările și completările ulterioare.

Legea instituie măsuri de prevenire, descoperire și sancționare a faptelor de corupție și se aplică următoarelor persoane:

- a) care exercită o funcție publică, indiferent de modul în care au fost investite, în cadrul autorităților publice sau instituțiilor publice;
- b) care îndeplinesc, permanent sau temporar, potrivit legii, o funcție sau o însărcinare, în măsura în care participă la luarea deciziilor sau le pot influența, în cadrul serviciilor publice, regiilor autonome, societăților comerciale, companiilor naționale, societăților naționale, unităților cooperatiste sau al altor agenți economici;
- c) care exercită atribuții de control, potrivit legii;
- d) care acordă asistență specializată unităților prevăzute la lit. a) și b), în măsura în care participă la luarea deciziilor sau le pot influența;
- e) care, indiferent de calitatea lor, realizează, controlează sau acordă asistență specializată, în măsura în care participă la luarea deciziilor sau le pot influența, cu privire la: operațiuni care antrenează circulația de capital, operațiuni de bancă, de schimb valutar sau de credit, operațiuni de plasament, în burse, în asigurări, în plasament mutual ori privitor la conturile bancare și cele asimilate acestora, tranzacții comerciale interne și internaționale;
- f) care dețin o funcție de conducere într-un partid sau într-o formațiune politică, într-un sindicat, într-o organizație patronală ori într-o asociație fără scop lucrativ sau fundație;
- g) alte persoane fizice decât cele prevăzute la lit. a)-f), în condițiile prevăzute de lege.

- Legea nr. 161 din 19 aprilie 2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției⁴⁰, este actul

³⁹ Monitorul Oficial nr. 219 din 18 mai 2000, modificată și completată de către Ordonanța nr. 83 din 29 august 2000; Ordonanța de Urgență nr. 43 din 4 aprilie 2002; Legea nr. 161 din 19 aprilie 2003; Legea nr. 521 din 24 noiembrie 2004; Ordonanța de Urgență nr. 124 din 6 septembrie 2005.

⁴⁰ Monitorul Oficial nr. 279 din 21 aprilie 2003.

normativ care aduce o adevărată premieră din punct de vedere al tehnicii legislative, introduce reglementări noi în diverse domenii și, nu în ultimul rând, modifică o serie de reglementări anterioare din domeniul prevenirii și combaterii corupției, evaziunii fiscale, mediului de afaceri sau al funcționarilor publici.

- Legea nr. 7 din 18 februarie 2004 privind Codul de conduită a funcționarilor publici⁴¹, reprezintă un alt instrument necesar pentru lupta împotriva corupției.

Obiectivele codului urmărește: asigurarea creșterii calității serviciului public; o bună administrare în realizarea interesului public; eliminarea birocrăției și a faptelor de corupției din administrația publică.

- Legea nr. 251 din 16 iunie 2004 privind unele măsuri referitoare la bunurile primite cu titlu gratuit cu prilejul unor acțiuni de protocol în exercitarea mandatului sau a funcției⁴², obligă persoanele care au calitatea de demnitar public și cele care dețin funcții de demnitate publică, magistrații și cei asimilați acestora, persoanele cu funcții de conducere și de control, funcționarii publici din cadrul autorităților și instituțiilor publice sau de interes public, precum și celelalte persoane care au obligația să-și declare averea, potrivit legii, să declare la conducătorul instituției, în termen de 30 de zile de la primire, bunurile pe care le-au primit cu titlu gratuit în cadrul unor activități de protocol în exercitarea mandatului sau a funcției. Sunt exceptate de la această procedură:

a) medaliile, decorațiile, insignele, ordinele, eșarfele, colanele și altele asemenea, primite în exercitarea demnității sau a funcției;

b) obiectele de birotică cu o valoare de până la 50 euro.

- Legea nr. 571 din 14 decembrie 2004 privind protecția personalului din autoritățile publice, instituțiile publice și din alte unități care semnalează încălcări ale legii⁴³, care reglementează unele măsuri privind protecția persoanelor care au reclamat ori au sesizat încălcări ale legii în cadrul autorităților publice, instituțiilor publice și al altor

⁴¹ Monitorul Oficial nr. 157 din 23 februarie 2004.

⁴² Monitorul Oficial nr. 561 din 24 iunie 2005.

⁴³ Monitorul Oficial nr. 1124 din 17 decembrie 2004.

unități, săvârșite de către persoane cu funcții de conducere sau de execuție din autoritățile, instituțiile publice și din celelalte unități bugetare și se aplică autorităților și instituțiilor publice din cadrul administrației publice centrale, administrației publice locale, aparatului Parlamentului, aparatului de lucru al Administrației Prezidențiale, aparatului de lucru al Guvernului, autorităților administrative autonome, instituțiilor publice de cultură, educație, sănătate și asistență socială, companiilor naționale, regiilor autonome de interes național și local, precum și societăților naționale cu capital de stat.

În abordarea fenomenului corupției, pentru perioada premergătoare aderării României la U.E., în prim plan s-a aflat Strategia Națională Anticorupție 2005-2007⁴⁴.

În ceea ce privește lupta împotriva corupției, SNA 2005-2007, a reflectat angajamentul politic asumat de guvernare, pentru reducerea acestui fenomen în toate sectoarele de activitate.

Misiunea acestei strategii a fost de a preveni și combate corupția prin perfecționarea și aplicarea riguroasă a cadrului normativ, prin stabilitate și coerență legislativă și prin consolidarea instituțională a organismelor cu atribuții decisive în acest domeniu.

- Prin adoptarea Legii nr. 161 din 30 mai 2005⁴⁵ pentru stabilirea unor măsuri pentru prevenirea și combaterea corupției în M.I.R.A., în cadrul aparatului central al Ministerului Internelor și Reformei Administrative s-a înființat Direcția Generală Anticorupție, structură specializată pentru prevenire și combaterea corupției în rândul personalului propriu, aceasta fiind subordonată direct Ministrului Administrației și Internelor.
- Legea nr. 241 din 15 iulie 2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale⁴⁶ instituie măsuri de prevenire și combatere a infracțiunilor de evaziune fiscală și a unor infracțiuni aflate în legătură cu acestea.

⁴⁴ Hotărârea Guvernului nr. 231 din 30 martie 2005, publicată în monitorul Oficial nr. 272 din 01 aprilie 2005.

⁴⁵ Monitorul Oficial nr. 476 din 06 iunie 2005.

⁴⁶ Monitorul Oficial nr. 672 din 27 iulie 2005.

- Legea nr. 144 din 21 mai 2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, cu modificările și completările ulterioare, a modificat prevederile legale referitoare la obligația persoanelor de a declara averea și de a depune declarația de interese.

SISTEMUL INSTITUȚIILOR/STRUCTURILOR, LA NIVELUL MINISTERULUI ADMINISTRATIEI ȘI INTERNELOR CU ATRIBUȚII ÎN PREVENIREA ȘI COMBATAREA FAPTELOR DE CORUPȚIE

Corupția nu este o noutate în ansamblul infracțional al României de azi. Ea a existat în viața comunităților de pe teritoriul acestei țări având o lungă și negativă tradiție istorică. Darul, tributul, pe șcheșul, ciubucul și bacșișul reprezintă doar o parte din termenii care au desemnat, de-a lungul timpului, plata unor favoruri politice, economice ori sociale. De multe ori, cu galbeni sau arginți s-a cumpărat liniștea țării sau, dimpotrivă, tulburarea orânduielilor acesteia.

Ceea ce ne atrage atenția este creșterea alarmantă a faptelor de corupție, iar în cazul faptelor săvârșite de funcționarii publici constatăm că acestea produc prejudicii enorme patrimoniului național, în unele cazuri cu consecințe deosebit de grave, prejudiciul neputând fi real determinat.

Corupția, ca și comportament antisocial al unui funcționar, a fost incriminată prin intermediul legislației penale cu mult timp înainte de apariția și popularizarea termenului de „*corupție*”, acesta nefiind prevăzut nici în prezent în Codul Penal.

Cadrul normativ privind faptele de corupției nu a suferit foarte mult modificări de-a lungul timpului, fenomenul infracțional în acest domeniu înregistrând creșteri semnificative, în special datorită ineficienței unora dintre instituțiile competente pentru combaterea fenomenului.

Ministerul Administrației și Internelor

Ministerul Administrației și Internelor (M.A.I) este un organ de specialitate al administrației publice centrale, care împreună cu Ministerul Public și Ministerul Justiției au reprezentat principalele instituții de aplicare a legislației în domeniul penal.

Atribuțiile M.A.I conform O.U.G. 30 din 25 aprilie 2007 sunt reprezentate de:

- apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, a proprietății publice și private;
- realizarea Programului de guvernare și a strategiilor în domeniul reformei administrației publice și ordinii publice și monitorizarea, în numele Guvernului, a elaborării și aplicării programelor de reformă instituțională de către ministere și celelalte autorități ale administrației publice centrale;
- îndeplinirea obligațiilor ce revin României în calitate de stat membru al Uniunii Europene și participarea la procesul de elaborare a politicilor și actelor normative comunitare în domeniile sale de competență;
- funcția publică și funcționarii publici;
- reprezentarea Guvernului pe plan local;
- respectarea regimului general al autonomiei locale și principiilor constituționale ale descentralizării și deconcentrării serviciilor publice;
- parteneriat cu autoritățile locale și cu structurile asociative ale autorităților publice locale;
- activitatea privind parcurile industriale și zonele defavorizate;
- activitatea de cadastru, geodezie, cartografie și publicitate imobiliară;
- serviciile comunitare de utilități publice;
- administrarea rezervelor de stat;
- protecția civilă și gestionarea situațiilor de urgență;
- regimul actelor de identitate și de stare civilă, al pașapoartelor simple, al permiselor de conducere și al certificatelor de înmatriculare/înregistrare a vehiculelor;
- administrarea și protecția Fondului arhivistic național; asigurarea aplicării strategiei și politicii Guvernului în domeniul pregătirii economiei naționale și a teritoriului pentru apărare; asigurarea ordinii publice;
- paza persoanelor, obiectivelor, bunurilor și valorilor;
- prevenirea și combaterea faptelor antisociale;
- respectarea regimului juridic al frontierei de stat;
- regimul juridic al străinilor, al solicitanților de azil și al persoanelor care au dobândit o formă de protecție în România;

- apărarea împotriva incendiilor și protecția civilă a populației și bunurilor.

De asemenea, structura organizatorică a ministerului este reglementată de Hotărârea Guvernului nr. 416 din 9 mai 2007, din prevederile acesteia reținându-se existența unui număr de 30 de instituții subordonate ori aflate în coordonarea M.I.R.A.:

A. Instituții și structuri aflate în M.A.I

1. Agenția Națională Antidrog;
2. Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară;
3. Institutul Național de Administrație;
4. Agenția Națională a Funcționarilor Publici;
5. Agenția Națională împotriva Traficului de Persoane;
6. Administrația Națională a Rezervelor de Stat;
7. Oficiul Central de Stat pentru Probleme Speciale;
8. Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice;
9. Instituția prefectului;
10. Direcția Generală de Pașapoarte;
11. Direcția Regim Permise de Conducere și Înmatriculare a Vehiculelor;
12. Inspectoratul General pentru Situații de Urgență;
13. Inspectoratul Național pentru Evidența Persoanelor
14. Centrul Informatic Național al Ministerului Administrației și Internelor;
15. Oficiul Român pentru Imigrări;
16. Centrul de Cooperare Polițienească Internațională;
17. Arhivele Naționale;
18. Centrul Național de Administrare a Bazelor de Date privind Evidența Persoanelor;
19. Academia de Poliție "Alexandru Ioan Cuza";
20. Liceul "Neogoe Basarab" al Ministerului Administrației și Internelor;
21. Liceul "Constantin Brâncoveanu" al Ministerului Administrației și Internelor;
22. Poliția Română;
23. Jandarmeria Română;
24. Poliția de Frontieră Română;

25. Inspectoratul de Aviație al Ministerului Administrației și Internelor;
26. Grupul Special de Protecție și Intervenție "Acvila";
27. Baza Centrală pentru Asigurarea Tehnică a Misiunilor;
28. Clubul Sportiv "Dinamo" București;
29. Structuri subordonate unor unități centrale.

B. Structuri aflate în coordonarea Ministerului Administrației și Internelor

Instituții și structuri ale Ministerului Administrației și Internelor cu atribuții de prevenire și combatere a corupției

Dintre structurile componente ale ministerului, precum și din rândul celor subordonate, au atribuții în domeniul prevenirii și combaterii faptelor de corupție următoarele:

1. Direcția Generală Anticorupție;
2. Corpul de Control;
3. Direcția Generală de Informații și Protecție Internă;
4. Poliția Română.

1. Direcția Generală Anticorupție

Conform prevederilor Ordonanței de Urgență nr. 30 din 25 aprilie 2007 privind organizarea și funcționarea Ministerului Administrației și Internelor, Direcția Generală Anticorupție (D.G.A.) este structură specializată a ministerului pentru prevenirea și combaterea corupției în rândul personalului propriu.

Înființarea instituției a avut loc în anul 2005, prin Legea 161 privind stabilirea unor măsuri pentru prevenirea și combaterea corupției, și s-a înscris pe linia măsurilor adoptate de România în vederea accelerării luptei împotriva corupției în administrația publică, constituind una din sarcinile prioritare pentru îndeplinirea angajamentelor asumate de țara noastră în cadrul procesului de integrare în Uniunea Europeană pe Capitolul 24 Justiție și Afaceri Interne.

În conformitate cu prevederile Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 120 din 1 septembrie 2005 privind operaționalizarea Direcției Generale

Anticorupție, aprobată prin Legea nr.383 din 16 decembrie 2005, și Legii nr.364/2004 privind organizarea și funcționarea poliției judiciare, cu modificările ulterioare, ofițerii de poliție judiciară din cadrul Direcției Generale Anticorupție a Ministerului Administrației și Internelor au competența să efectueze, în condițiile prevăzute de lege, activități de prevenire și descoperire, precum și actele de cercetare penală dispuse de procurorul competent privind infracțiunile prevăzute de Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare, săvârșite de personalul Ministerului Administrației și Internelor.

Acțiunile D.G.A. au un caracter ofensiv, de anticipare și identificare a vulnerabilităților și factorilor de risc, urmărind îndepărtarea acestora, în scopul asigurării de către funcționarii ministerului a unui serviciu public de calitate.

Principalele atribuții ale Direcției Generale Anticorupție:

- întreprinde măsuri specifice pentru prevenirea, documentarea și combaterea faptelor de corupție, asimilate corupției sau în legătură directă cu corupția în rândul personalului ministerului;
- desfășoară activități de primire a reclamațiilor/petițiilor cetățenilor referitoare la acte sau fapte de corupție ale personalului ministerului;
- desfășoară activități de poliție judiciară, conform legii;
- organizează și desfășoară activități de testare a integrității profesionale a personalului ministerului;
- folosește investigatori sub acoperire, pentru documentarea cauzelor de corupție în rândul personalului Ministerului Administrației și Internelor, conform legii;
- desfășoară activități de relații și colaborare internațională în domeniu; analizează evoluția actelor și faptelor de corupție săvârșite de personalul ministerului, pe baza cărora sunt întocmite documente de strategie în materie și informează ministrul administrației și internelor ori alți factori abilitați, conform legii.

Obiectivul Direcției Generale Anticorupție este acela de a preveni și combate faptele de corupție în care pot fi implicați funcționarii M.A.I. și se realizează prin:

- creșterea transparenței și integrității în rândul personalului MA.I;
- proiectarea și aplicarea unor instrumente de lucru capabile să identifice riscurile de corupție la care sunt expuși funcționarii MA.I;

- îmbunătățirea activităților de monitorizare a factorilor de risc ce generează sau favorizează corupție în interiorul ministerului;
- creșterea rezistenței la corupție prin efectuarea de teste de integritate și verificări de specialitate în rândul personalului M.A.I.;
- creșterea calității programelor de pregătire în domeniul anticorupție și management disciplinar destinate personalului M.A.I și dezvoltarea planului de comunicare a mesajelor anticorupție adoptate de instituție;
- creșterea gradului de înțelegere a mecanismelor corupției și stimularea unei atitudini civice anticorupție prin realizarea unor campanii de informare.

2. *Corpul de Control*

Corpul de control al ministrului este structură a Aparatului central, subordonată nemijlocit ministrului, specializată în realizarea inspecțiilor și controalelor, studierea și analiza cauzelor devianței în activitatea unităților, evaluarea climatului organizațional, verificarea petițiilor cetățenilor și a rapoartelor personalului, cercetarea disciplinară și/sau penală a faptelor care constituie abateri ori infracțiuni, cu excepția celor care privesc fapte de corupție.

Corpul de Control al ministrului este un instrument de conducere, de sine stătător, independent și în afara oricăror ingerințe (amestec ilegal) caracterizat prin autoritate și continuitate, prin care Ministrul Administrației și Internelor urmărește și cunoaște stadiul îndeplinirii principalelor atribuții ale M.A.I.

Atribuțiile Corpului de Control sunt:

- elaborează și implementează politicile și procedurile de inspecție,
- control profesional, verificarea petițiilor și cercetarea, potrivit
- competenței a infracțiunilor comise de personalul M.A.I., altele decât cele de corupție;
- elaborează Planul unic de inspecții și controale, planifică și pregătește inspecțiile, controalele de fond și tematice, la structurile centrale și teritoriale ale M.A.I., execută controlul ierarhic de specialitate asupra prefecturilor și aparatului tehnic al prefecturilor și verifică îndeplinirea atribuțiilor funcționale de către autoritățile, oficiile, agențiile, inspectoratele și instituțiile centrale, coordonate de ministrul delegat;

- verifică modul de aplicare a legilor, îndeplinirea atribuțiilor precum și legitimitatea, eficacitatea și eficiența structurilor centrale și teritoriale ale ministerului și propune măsurile de corecție care se impun;
- elaborează și prezintă anual Raportul de evaluare globală privind organizarea și funcționarea componentelor ministerului;
- verifică plângerile și petițiile ce vizează cadre numite în funcții de ministrul administratei și internelor, ministrul delegat și secretarii de stat, referitoare la încălcări sau abateri în legătură cu serviciul, prevăzute în regulamentele militare, ordine și instrucțiuni; efectuează cercetări prealabile;
- efectuează la solicitarea parchetelor militare și civile cercetări prealabile, formulând propuneri în cauze anume determinate și cercetarea penală a faptelor săvârșite de personalul ministerului, altele decât cele de corupție;
- participă, împreună cu serviciile altor ministere (autorități publice centrale autonome), la verificarea modului de derulare a raporturilor stabilite între autoritățile publice locale și serviciile descentralizate ale ministerelor și ale celorlalte autorități publice centrale, organizate în județe (municipiul București) și propune conducerii ministerului adoptarea de măsuri corespunzătoare;
- controlează și avizează activitatea de control desfășurată de structurile cu atribuții de control intern din inspectorate, comandamente de armă și direcții generale, stimulează, promovează și supraveghează afirmarea unei conduite corecte și morale a personalului cu atribuții de control;
- realizează colaborarea cu structurile similare din competența instituțiilor guvernamentale și comisiile de profil ale Parlamentului și Președinție, precum și cu organizațiile nonguvernamentale pentru drepturile omului.

De menționat faptul că la nivelul inspectoratelor, comandamentelor de arme și direcțiilor generale regăsim structuri cu atribuții de control (ex. servicii/birouri de inspecție internă) care au, în principal, aceleași atribuții ca cele ale Corpului de control al ministrului, dar cu competență limitată.

În situația în care funcționarii Corpului de Control al ministrului sau cei din cadrul structurilor cu atribuții similare iau la cunoștință de săvârșirea unei infracțiuni de corupție au obligația, conform legii, să înștiințeze organul de urmărire penală sau procurorul, după caz.

Legea 78/2000 prevede, în articolul 23, obligația persoanelor cu atribuții de control de a înștiința *“organul de urmărire penală sau, după caz, organul de constatare a săvârșirii infracțiunilor, abilitat de lege, cu privire la orice date din care rezultă indicii că s-a efectuat o operațiune sau un act ilicit ce poate atrage răspunderea penală”*. *“Persoanele cu atribuții de control sunt obligate, în cursul efectuării actului de control, să procedeze la asigurarea și conservarea urmelor infracțiunii, a corpurilor delictive și a oricăror mijloace de probă ce pot servi organelor de urmărire penală”*.

De asemenea, Codul penal pedepsește omisiunea sesizării organelor judiciare: Art. 263 - Fapta funcționarului public care, luând cunoștință de săvârșirea unei infracțiuni în legătură cu serviciul în cadrul căruia își îndeplinește sarcinile, omite sesizarea de îndată a procurorului sau a organului de urmărire penală, potrivit legii de procedura penală, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 5 ani. Dacă fapta este săvârșită de către un funcționar cu atribuții de conducere sau de control, pedeapsa este închisoarea de la 6 luni la 7 ani.

3. Direcția Generală de Informații și Protecție Internă

Direcția Generală de Informații și Protecție Internă (D.G.I.P.I.) este structură a Aparatului central, subordonată direct ministrului.

4. Poliția Română

Poliția Română face parte din Ministerul Administrației și Internelor și este instituția specializată a statului, care exercită atribuții privind apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei, a proprietății private și publice, prevenirea și descoperirea infracțiunilor, respectarea ordinii și liniștii publice, în condițiile legii, art. 1 din Legea nr. 218 din 23 aprilie 2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române.

Printre atribuțiile Poliției Române, Legea nr. 218/2002 stipulează în articolul 26, punctul 7, și realizarea de activități de prevenire și combatere a corupției, a criminalității economico-financiare, a celei transfrontaliere, a infracțiunii în domeniul informaticii și a crimei organizate.

De asemenea, pentru documentarea și probarea infracțiunilor de corupție, Poliția Română poate folosi investigatori sub acoperire și/sau informatori. Astfel, Legea 218/2002 prevede în art.33, alin.1, că: pentru prevenirea și combaterea corupției, a criminalității transfrontaliere, a traficului de ființe

umane, terorismului, traficului de droguri, spălării banilor, infracțiunilor informatice și a crimei organizate, precum și a altor infracțiuni grave care nu pot fi descoperite sau ai căror făptuitori nu pot fi identificați prin alte mijloace, la propunerea inspectorului general al Inspectoratului General al Poliției Române, cu aprobarea Ministrului Administrației și Internelor, Poliția Română poate să folosească și polițiști sub acoperire, în condițiile prevăzute în Codul de procedura penală. În situații excepționale, dacă există indicii temeinice ca s-a săvârșit sau ca se pregătește săvârșirea uneia dintre infracțiunile menționate, care nu poate fi descoperită sau ai cărei făptuitori nu pot fi identificați prin alte mijloace, Poliția Română poate folosi informatori.

Structurile cu atribuții în domeniul corupției din cadrul Poliției Române sunt:

- Direcția de Investigație a Fraudelor la nivel central și Serviciile de Investigare a Fraudelor din cadrul inspectoratelor județene/D.G.P.M.B., la nivel teritorial. Acestea au atribuții atât pe linie de prevenire cât și pe linie de combatere a faptelor de corupție. În ceea ce privește segmentul de combatere, ofițerii de poliție judiciară din cadrul Direcției/Serviciilor de Investigare a Fraudelor acționează doar în baza ordonanțelor de delegare emise de procurorii competenți;
- Institutul pentru Cercetarea Criminalității (I.C.P.C.) - cu atribuții, în domeniul corupției, exclusiv pe latura de prevenire Institutul are rang de direcție în cadrul Poliției Române și coordonează, monitorizează, și controlează întreaga activitate de prevenire a criminalității desfășurată de Poliția Română, la nivel central și teritorial.

SISTEMUL INSTITUȚIILOR/STRUCTURILOR LA NIVEL NAȚIONAL CU ATRIBUȚII ÎN PREVENIREA ȘI COMBATEREA FAPTELOR DE CORUPȚIE

După 1990, ca reacție compensatorie la rigiditatea organizării sociale anterioare, dar și a relaxării instanțelor de control social, s-a petrecut o difuzie rapidă a sferei private chiar în interiorul instituțiilor publice, prin modificările de mentalitate ale funcționarilor sub presiunea noilor idealuri și valori, găsindu-se formule alternative care să dea posibilitatea surmontării distanței dintre *"a vrea"* și *"a avea"*. Corupția a fost una dintre ele și a reprezentat un mijloc nepermis de adaptare socială, fie că a fost vorba de corupător sau de funcționarul corupt.

Criminalitatea legată de corupție este în legătură cu o atitudine de ambivalență față de modul și scopul exercitării competențelor funcției precum și față de comportamentele asociate acestor valori. Așadar delicventul recunoaște caracterul legitim și importanța realizării atribuțiilor funcției fără implicarea interesului personal dar, simultan, în conformitate cu un sistem de autojustificare, acceptă și contrariul. Frecvent conduita delicventă este învățată în anturajul profesional, îmbrăcând forma unui model de comportament antisocial și este favorizată de disfuncții ale sistemului normativ și instituțional.

În accepțiunea generală, corupția este o manifestare, o abatere de la moralitate, de la datorie, de la cinste, care exprimă o gravă degradare, descompunere morală, venalitate (Dicționarul explicativ al limbii române).

Corupția este în esență un abuz de putere, de funcție, din partea celor investiți cu exercițiul acestora, săvârșit în scopul obținerii de avantaje materiale ori de alte foloase.

Nici Codul penal în vigoare, nici prevederile penale din legi speciale, nu au dat o definiție a conceptului penal de „*corupție*” ori a aceluia de „*infrațiuni de corupție*”, dar reglementările internaționale adoptate de România conțin definiții ale acestuia.

Pentru prima dată în legislația română, prin prevederile Legii nr. 78/2000, conceptul penal de corupție a fost limitat la doar patru infracțiuni: luarea de mită (art. 254 Cod pen.), darea de mită (art. 255 Cod pen.), primirea de foloase necuvenite (art. 256 Cod pen.) și traficul de influență (art. 257 Cod pen.).

Totodată, Legea nr. 78/2000, în capitolul 3 denumit „*infrațiuni*”, conține prevederi referitoare la trei categorii de infracțiuni: de corupție (secțiunea a 2-a), infracțiuni asimilate infracțiunilor de corupție (secțiunea a 3-a) și infracțiuni în legătură directă cu infracțiunile de corupție (secțiunea a 4-a).

Ulterior, prin Legea nr. 161/2003, conceptul penal de corupție a fost extins, cuprinzând și alte două infracțiuni, respectiv, cele prevăzute de art. 6: promisiunea, oferirea sau darea de bani, de daruri ori alte foloase, direct sau indirect, unei persoane care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar, pentru a-l determina să facă ori să nu facă un act ce intră în atribuțiile sale de serviciu, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 10

ani) și art. 8: promisiunea, oferirea sau darea, direct ori indirect, de bani sau alte foloase unui funcționar al unui stat străin ori al unei organizații publice internaționale, pentru a îndeplini sau a nu îndeplini un act privitor la îndatoririle sale de serviciu, în scopul obținerii unui folos necuvenit în cadrul operațiunilor economice internaționale, se pedepsește cu închisoare de la unu la 7 ani), introduse prin prevederile acesteia, în Legea nr. 78/2000. Așadar, prin prevederi legale exprese, conceptul penal de corupție a fost limitat la infracțiunile de luare de mită (art. 254 Cod pen.), dare de mită (art. 255 Cod pen.), primire de foloase necuvenite (art. 256 Cod pen.), trafic de influență (art. 257 Cod pen.), precum și cele prevăzute și pedepsite prin art. 61 și 81 din Legea nr. 78/2000, modificată prin Legea nr. 161/2003.

I. Direcția Națională Anticorupție și celelalte unități de parchet

a) Competența Direcției Naționale Anticorupție

Unul dintre obiectivele importante stabilite prin Programul Național de Prevenire a Corupției, aprobat prin H.G. nr. 1065 din 25 octombrie 2001 a fost crearea unei structuri specializate de combatere a corupției. Prin Ordonanța de urgență nr. 43 din 4 aprilie 2002, a fost înființat, la nivel național, Parchetul Național Anticorupție, ca o structură autonomă în cadrul Ministerului Public, conceput ca un parchet specializat, cu atribuții în combaterea infracțiunilor de corupție pe întreg teritoriul țării.

Prin Ordonanța de urgență nr. 134 din 29 septembrie 2005, adoptată cu modificări prin Legea nr. 54/2006, Parchetul Național Anticorupție a fost reorganizat în Direcția Națională Anticorupție, concepută ca o structură în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

La nivel central, Direcția Națională Anticorupție are competențe în efectuarea urmăririi penale în cauzele privind infracțiunile de corupție, în funcție de calitatea persoanelor care le-au comis, de quantumul prejudiciului material cauzat prin infracțiune, precum și în cazul în care infracțiunile sunt îndreptate împotriva intereselor financiare ale Comunităților Europene, după cum urmează:

- infracțiunile prevăzute în Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare, dacă, indiferent de calitatea persoanelor care

le-au comis, au cauzat o paguba materiala mai mare decat echivalentul in lei a 200.000 euro ori o perturbare deosebit de grava a activitatii unei autoritati publice, institutii publice sau oricarei alte persoane juridice ori daca valoarea sumei sau a bunului care formeaza obiectul infractiunii de coruptie este mai mare decat echivalentul în lei a 10.000 de euro;

- infractiunile prevăzute în Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, dacă, indiferent de valoarea pagubei materiale ori de gravitatea perturbării aduse unei autorități publice, instituții publice sau oricărei alte persoane juridice ori de valoarea sumei sau a bunului care formează obiectul infractiunii de corupție, sunt comise de către: deputați, senatori, membri ai Guvernului, secretari de stat ori subsecretari de stat și asimilații acestora, consilieri ai miniștrilor, judecătoria Înaltei Curți de Casație și Justiție și ai Curții Constituționale, ceilalți judecători și procurori, membrii Consiliului Superior al Magistraturii, președintele Consiliului Legislativ și locțiitorul acestuia, Avocatul Poporului și adjuncții săi, consilierii prezidențiali și consilierii de stat din cadrul Administrației Prezidențiale, consilierii de stat ai primului-ministru, membrii și controlorii financiari ai Curții de Conturi și ai camerelor județene de conturi, guvernatorul, prim-viceguvernatorul și viceguvernatorul Băncii Naționale a României, președintele și vicepreședintele Consiliului Concurenței, ofițeri, amirali, generali și mareșali, ofițeri de poliție, președinții și vicepreședinții consiliilor județene, primarul general și viceprimarii municipiului București, primarii și viceprimarii sectoarelor municipiului București, primarii și viceprimarii municipiilor, consilierii județeni, prefectii și subprefectii, conducătorii autorităților și instituțiilor publice centrale și locale și persoanele cu funcții de control din cadrul acestora, cu excepția conducătorilor autorităților și instituțiilor publice de la nivelul orașelor și comunelor și a persoanelor cu funcții de control din cadrul acestora, avocații, comisarii Gărzii Financiare, personalul vamal, persoanele care dețin funcții de conducere, de la director inclusiv, în cadrul regiilor autonome de interes național, al companiilor și societăților naționale, al băncilor și societăților comerciale la care statul este acționar majoritar, al instituțiilor publice care au atribuții în procesul de privatizare și al unităților centrale financiar-bancare, persoanele prevăzute la art. 8^A din Legea nr. 78/2000, cu modificările și completările ulterioare, lichidatorii judiciari, executorii Autorității

- pentru Valorificarea Activelor Statului (art. 13 alin (1) din O.G. nr. 43/2002, modificat prin art. 16 din O.G. nr. 134/2005);
- infracțiunile împotriva intereselor financiare ale Comunităților Europene (art. 13 alin. 1[^]1 din O.G. nr. 43/2002, a fost modificat de pct. 4 al articolului unic din Legea nr. 54 din 9 martie 2006);
 - Direcția Națională Anticorupție este competentă să efectueze urmărirea penală, dacă s-a cauzat o pagubă materială mai mare decât echivalentul în lei a 1.000.000 euro, în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 215 alin. 1, 2, 3 și 5, art. 246, 247, 248 și 248[^]1 din Codul penal, al infracțiunilor prevăzute la art. 175, 177 și 178-181 din Legea nr. 141/1997 privind Codul vamal al României, cu modificările și completările ulterioare, și în Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale (art. 13 alin. 1[^]2 din O.G. nr. 43/2002, modificat de pct. 4 al articolului unic din Legea nr. 54 din 9 martie 2006);
 - infracțiunile prevăzute la pct. a, b, c și d, săvârșite de către militarii în activitate, indiferent de gradul militar pe care îl au persoanele cercetate (art. 13 alin. 3 din O.G. nr. 43/2002, modificat prin art. 18 alin. 3 din O.G. nr. 134/2005).

b) Organizarea și funcționarea Direcției Naționale Anticorupție

Direcția Națională Anticorupție este independentă în raport cu instanțele judecătorești și cu parchetele de pe lângă acestea, precum și în relațiile cu celelalte autorități publice, exercitându-și atribuțiile numai în temeiul legii și pentru asigurarea respectării acesteia.

Direcția Națională Anticorupție este condusă de un procuror șef, asimilat prim-adjunctului procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, ajutat de 2 procurori șefi adjuncți, asimilați adjunctului procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. În activitatea sa procurorul șef al Direcției Naționale Anticorupție este ajutat de 2 consilieri, asimilați consilierilor procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Direcția Națională Anticorupție are o structură centrală și o structură teritorială, la nivel central, fiind organizată în secții, servicii, birouri și alte compartimente de activitate, astfel:

- secția de combatere a corupției, structură ce are în componență Serviciul de investigații privind infracțiuni de corupție, Serviciul

pentru efectuarea urmăririi penale în cauze de corupție, Biroul de combatere a infracțiunilor de corupție din administrația publică și Serviciul de combatere a infracțiunilor de corupție împotriva intereselor financiare ale Comunităților Europene;

- Secția de combatere a infracțiunilor conexe infracțiunilor de corupție, având în componență: Serviciul de investigații privind infracțiuni conexe infracțiunilor de corupție, Serviciul pentru efectuarea urmăririi penale în cauze privind infracțiuni asimilate sau în legătură directă cu infracțiunile de corupție, Biroul pentru combaterea infracțiunilor de crimă organizată și corupție prevăzute în Legea nr. 78/2000 și Serviciul de combatere a macrocriminalității economico-financiare;
- Secția de combatere a infracțiunilor de corupție săvârșite de militari. În cadrul acestei structuri își desfășoară activitatea: Serviciul pentru efectuarea urmăririi penale în cauze de corupție și Serviciul pentru efectuarea urmăririi penale în cauze privind infracțiuni asimilate sau în legătură directă cu infracțiunile de corupție;
- Secția judiciară penală, având în subordine Serviciul specialiști; Serviciul de studii, resurse umane și perfecționare profesională, având în componență Biroul de studii și documentare; Serviciul de cooperare internațională, de informare și relații publice: Biroul de legătură cu instituții similare din alte state și Biroul de informare și relații publice;
- Serviciul informațiilor clasificate și de centralizare a datelor privind corupția, având în componență Biroul pentru tehnologia informației și comunicației (I.T.);
- Serviciul de registratură, grefă, arhivă și relații cu publicul;
- Departamentul economico-financiar și administrative;
- Compartimentul de audit public intern;
- Serviciul tehnic, având în componență: Biroul tehnic, Biroul telecomunicații și Compartimentul de intervenție și escortă.

Secțiile de combatere a corupției și de combatere a infracțiunilor conexe infracțiunilor de corupție, efectuează urmărirea penală, în condițiile prevăzute în Codul de procedură penală, în Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare, și în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție, cu modificările și completările ulterioare, pentru infracțiunile menționate în Legea nr. 78/2000, cu

modificările și completările ulterioare, în Codul penal și în alte legi, date în competența Direcției Naționale Anticorupție. Urmărirea penală se efectuează de către procuror în cauze privind infracțiuni de corupție, infracțiuni asimilate infracțiunilor de corupție, infracțiuni în legătură directă cu infracțiunile de corupție și infracțiuni contra intereselor financiare ale Comunităților Europene, prevăzute în Legea nr. 78/2000, cu modificările și completările ulterioare, în cazurile menționate la art. 13 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002, cu modificările și completările ulterioare.

Procurorii conduc, supraveghează și controlează actele de cercetare penală efectuate de ofițerii și agenții de poliție judiciară, precum și activitățile de ordin tehnic ale urmăririi penale, efectuate de specialiști.

În realizarea sarcinilor ce îi revin, Secțiile de combatere a corupției și de combatere a infracțiunilor conexe infracțiunilor de corupție colaborează cu celelalte secții, servicii și alte compartimente de activitate din cadrul Direcției Naționale Anticorupție, cu instanțele de judecată și cu parchetele de pe lângă acestea, precum și cu alte instituții publice.

Secția de combatere a infracțiunilor de corupție săvârșite de militari efectuează urmărirea penală în condițiile prevăzute în Codul de procedură penală, în Legea nr. 78/2000, cu modificările și completările ulterioare, și în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002, cu modificările și completările ulterioare, pentru infracțiunile menționate în Legea nr. 78/2000, cu modificările și completările ulterioare, în Codul penal și în alte legi, date în competența Direcției Naționale Anticorupție, și asigură participarea procurorilor militari la judecarea unor astfel de cauze de către instanțele militare.

Urmărirea penală se efectuează de procuror în cauze privind infracțiuni de corupție, infracțiuni asimilate infracțiunilor de corupție și infracțiuni în legătură directă cu infracțiunile de corupție, săvârșite de militari în activitate, indiferent de gradul militar pe care îl au persoanele cercetate, în cazurile menționate la art. 13 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002, cu modificările și completările ulterioare.

Procurorii militari conduc, supraveghează și controlează actele de cercetare penală efectuate de ofițerii și agenții de poliție judiciară, precum și activitățile de ordin tehnic ale urmăririi penale, efectuate de specialiști.

În realizarea sarcinilor ce îi revin, Secția de combatere a infracțiunilor de corupție săvârșite de militari colaborează cu celelalte secții, servicii și alte compartimente de activitate din cadrul Direcției Naționale Anticorupție, cu instanțele de judecată și parchetele de pe lângă acestea, precum și cu alte instituții publice.

Secția judiciară penală are în structură Serviciul specialiști și îndeplinește următoarele atribuții:

- asigură participarea procurorilor la judecarea cauzelor penale în care instanțele de judecată au fost investite prin rechizitorii emise de către procurorii Direcției Naționale Anticorupție, precum și la judecarea cererilor ori propunerilor adresate instanțelor de judecată de către această direcție;
- analizează legalitatea și temeinicia hotărârilor judecătorești pronunțate de instanță în cauzele penale de competența Direcției Naționale Anticorupție;
- exercită, în termenele legale, căile de atac împotriva hotărârilor judecătorești pronunțate în cauzele penale de competența Direcției Naționale Anticorupție;
- ia măsuri pentru exercitarea căilor extraordinare de atac împotriva hotărârilor judecătorești definitive în cauzele penale de competența Direcției Naționale Anticorupție;
- analizează cauzele cu inculpați arestați preventiv, în care instanțele judecătorești au pronunțat hotărâri de achitare și restituire la procuror, precum și cazurile în care s-a dispus, prin hotărâri definitive, punerea în libertate a unor inculpați trimiși în judecată, în stare de arest preventiv, și prezintă propuneri corespunzătoare pentru înlăturarea deficiențelor;
- trimestrial, întocmește situația statistică privind activitatea judiciară penală;
- examinează jurisprudența instanțelor judecătorești în cauzele penale de competența Direcției Naționale Anticorupție și formulează propuneri în cazurile de aplicare neunitară a legii;
- exercită îndrumarea procurorilor de la serviciile teritoriale ale Direcției Naționale Anticorupție în activitatea desfășurată de aceștia în faza de judecată a procesului penal;
- exercită orice alte atribuții prevăzute de lege.

În realizarea sarcinilor ce îi revin, Secția judiciară penală colaborează cu celelalte secții, servicii și alte compartimente de activitate din cadrul Direcției

Naționale Anticorupție, cu instanțele de judecată și parchetele de pe lângă acestea, precum și cu alte instituții publice.

Serviciul specialiști

Specialiștii își desfășoară activitatea sub directa conducere, supraveghere și control nemijlocit al procurorilor Direcției Naționale Anticorupție.

Desemnarea specialiștilor se face de către procurorii șefi ai Secției de combatere a corupției, Secției de combatere a infracțiunilor conexe infracțiunilor de corupție și Secției de combatere a infracțiunilor de corupție săvârșite de militari sau, după caz, de către procurorul șef al serviciului teritorial, după consultarea șefului Serviciului specialiști și după examinarea listei cu dosarele repartizate specialiștilor, aflate la grefa Serviciului specialiști, procurorii care solicită efectuarea constatărilor tehnico-științifice având obligația de a anexa toate materialele necesare întocmirii acesteia.

Specialistul însărcinat cu efectuarea constatării tehnico-științifice, dacă socotește că materialele puse la dispoziție ori datele indicate sunt insuficiente, comunică aceasta procurorului, prin notă motivată, în vederea completării lor.

Raportul de constatare, întocmit de specialist, se transmite, direct și neîntârziat, procurorului care l-a solicitat, prin intermediul grefei Serviciului specialiști. Dacă procurorul apreciază că raportul de constatare nu este complet sau concluziile sale nu sunt precise, dispune refacerea sau completarea acestuia.

Serviciul informațiilor clasificate și de centralizare a datelor privind corupția

Serviciul informațiilor clasificate și de centralizare a datelor privind corupția este condus de un procuror șef serviciu, având următoarele atribuții:

- asigură evidența, prelucrarea, procesarea, păstrarea, manipularea, multiplicarea, transmiterea, distrugerea și arhivarea documentelor clasificate;
- efectuează operațiuni de centralizare, analizare și valorificare a datelor privind corupția;
- centralizează datele din formularele statistice și controlează exactitatea acestora;
- organizează arhivarea documentelor privind datele statistice, potrivit normelor legale în vigoare;

- realizează programe de informatizare specifice activității Direcției Naționale Anticorupție;
- execută și întreține baze de date proprii; administrează rețeaua locală și teritorială de informatizare a Direcției Naționale Anticorupție;
- dezvoltă soluțiile informatice pe baza programelor de dezvoltare a infrastructurii și a aplicațiilor informatice;
- actualizează bazele de date ale Direcției Naționale Anticorupție; administrează rețeaua de servere și stații din Direcția Națională Anticorupție;
- asigură instruirea personalului Direcției Naționale Anticorupție în utilizarea programelor proprii și a celor achiziționate;
- întocmește periodic necesarul de achiziții informatice;
- participă în comisiile de licitații pentru achiziții informatice;
- participă la activități de cooperare și programe internaționale în domeniul său de activitate;
- execută orice alte sarcini din dispoziția procurorului șef direcție.

Serviciul tehnic are în componență Biroul tehnic și Biroul de telecomunicații, precum și Compartimentul de intervenție și escortă, având următoarele atribuții:

- efectuează activitățile criminalistice în cauze de competența Direcției Naționale Anticorupție;
- execută activități de fixare, prin mijloace audio și video, a actelor procedurale;
- asigură punerea în executare, inclusiv prin serviciile și structurile specializate, a autorizațiilor de interceptare și înregistrare a convorbirilor, comunicărilor și imaginilor;
- asigură sprijin tehnico-logistic în cursul efectuării actelor de urmărire penală, în cauze de competența Direcției Naționale Anticorupție;
- întreține mijloacele tehnice proprii; efectuează orice alte activități cu caracter tehnic, în cauze de competența Direcției Naționale Anticorupție;
- realizează, potrivit legii, acțiunile de protecție a conducerii Direcției Naționale Anticorupție, precum și a delegațiilor străine, aflate în vizită în România;

- ia măsuri pentru creșterea operativității deplasării în trafic, în scopul efectuării unor activități urgente de urmărire penală, potrivit legii;
- asigură paza și supravegherea persoanelor reținute, arestate preventiv sau deținute, în lipsa unor escorte, în sediul direcției, precum și pe parcursul deplasărilor spre sediu sau spre locurile de deținere;
- duce la îndeplinire dispozițiile procurorului privind citarea persoanelor și executarea mandatului de aducere, precum și comunicarea oricăror acte procedurale;
- exercită orice alte activități dispuse de procurorul șef al Direcției Naționale Anticorupție.

La nivel teritorial, în situația în care infracțiunile nu sunt date, potrivit Legii nr. 78/2000, cu modificările și completările ulterioare, în competența Direcției Naționale Anticorupție, competența de cercetare revine parchetelor de pe lângă instanțele competente să judece cauza, potrivit normelor de procedură penală.

REZULTATELE STUDIULUI DE CERCETARE PRIVIND EFECTELE CORUPȚIEI

Scopul studiului de cercetare a fost de a identifica percepția și experiențele (pozitive sau negative) pentru integritatea și transparența învățământului românesc. Cercetarea s-a desfășurat sub forma de focus-grup și a fost efectuat pe un eșantion reprezentativ de persoane resursă din cele cinci localități implicate în proiectul „*Tinerii împotriva corupției*”, și anume: București, Buzău, Cluj, Focșani și Timișoara.

Desfășurarea cercetării în aceste localități a avut în vedere sintetizarea și compararea opiniilor grupurilor reprezentative pentru zona de practică socială.

Pentru ca rezultatele cercetării să constituie un reper solid pentru dezbaterile care au avut loc în cadrul proiectului „*Tinerii împotriva corupției*”, persoanele resursă au fost selectate din medii eterogene precum:

- mediul de afaceri (persoane cu pregătire diversă — economiști, juriști, IT, jurnaliști etc.);
- mediul academic (decan, prodecan, lector, inspector);
- sectorul public (consilierii de județ);
- funcționarii publici (primar, viceprimar);
- mass-media (director TV/Radio, presa scrisă);
- societatea civilă (ONG-uri locale).

Fiecare focus-grup au purtat discuții pe marginea următoarelor obiective:

- identificarea principalelor forme de corupție din învățământ întâlnite de participanți;
- influența fenomenului de corupție generală asupra sistemului de învățământ;
- atitudinea tinerilor la adresa corupției;
- influența relațiilor dintre profesor și elevi în mediul pre-universitar asupra atitudinii tinerilor la adresa corupției;
- tipul relațiilor între profesor și părinte și repercursiunile acestora asupra atitudinii tinerilor;

- relațiile dintre cadrele didactice și conducerea școlilor/liceelor și influențarea atitudinii tinerilor;
- relațiile dintre cadrele didactice și inspectoratele școlare;
- relațiile dintre școli și administrația locală și influențele lor asupra atitudinii tinerilor;
- influența relațiilor dintre profesor și studenți în mediul universitar asupra atitudinii tinerilor la adresa corupției;
- relațiile dintre studenți și secretariatele facultăților și influențarea asupra atitudinii tinerilor la adresa corupției;
- soluții pentru combaterea sau diminuarea fenomenului de corupție în sistemul de învățământ din România.

Fiecare interviu de grup a început cu o prezentare a scopului cercetării, urmată de o serie de întrebări structurate ce au urmărit punerea în temă a subiecților și trecerea de la fenomenul corupției la nivel general la cel din sistemul de învățământ.

Definiția corupției în viziunea participanților

Influențați pe de o parte de domeniul în care lucrează, iar pe de altă parte de stilul de viață dat de regiunea în care locuiesc, participanții identifică puncte de vedere diferite, dar esențiale, de definire a corupției.

În primul rând, corupția este definită prin acțiunea de obținere a unor beneficii nemeritate în urma desfășurării unor acțiuni ilicite. În al doilea rând, se poate vorbi despre corupție prin prisma cauzelor care duc la desfășurarea acesteia. Astfel, în timp ce participanții din Buzău identifică ca principala cauză - natura umană, participanții de la Cluj concluzionează faptul că pentru a stopa efectele corupției trebuie să găsești mai întâi cauzele acesteia.

O altă cauză a corupției identificată de participanții de la Cluj este fragilitatea sistemului instituțional. Privind lucrurile mai mult din punct de vedere social decât personal, clujenii identifică, pentru concluzia lor o cauză cu substraturi pedagogice: *”pentru a schimba fiecare om în parte este imposibil, atunci trebuie acționat la nivelul grupurilor sociale - un sistem instituțional”*. Nu în ultimul rând, se ridică problema continuității acestui fenomen *„este o practică atât de veche, încât merge în istorie și este foarte bine înrădăcinată”*.

Participanții de la Timișoara consideră că trebuie avut în vedere și diferența dintre evoluția corectă a fenomenului de corupție și percepția la nivel general a acesteia.

Spre deosebire de participanții din țară, bucureștenii nu au încercat să definească corupția din punct de vedere juridic, ci au încercat să explice propria lor definiție axată pe: mai puțin efort și mai multe beneficii.

Identificarea formelor de corupție

Principalele exemple prin care participanții identifică formele corupției pot fi clasificate în:

Sistemul de evaluare, notare

Notele sunt privite superficial, fiind considerată o metodă de evaluare subiectivă, ceea ce în concepția participanților de la Focșani exclude corupția. Pe de altă parte, atunci când vine vorba de importanța examenului, metoda de evaluare este considerată obligatoriu obiectivă.

Primul nivel de corupție pe care îl identifică focus-grupul din București, este cel al mărtişorului. Aceștia consideră că mărtişorul nu este un simplu gest frumos care îi învață pe copii să fie politicoși ci este considerat una dintre cele mai fine și primare forme de corupție.

Cumpărarea examenelor

Participanții de la Timișoara simt nevoia să delimiteze gradele corupției în sistemul de evaluare. Aceștia susțin că marea corupție în acordarea notelor se produce nu atât în relația elev/student-profesor cât în relația profesor-profesor: *cumpărarea titularizării*.

Mai este și varianta cealaltă de corupere, unde copilul/studentul strânge bani la clasă pentru cumpărarea examenelor.

Nerespectarea legii

Se identifică un caz particular de nerespectare a legii. Este vorba de nerespectarea intereselor grupului de către persoana aleasă ca reprezentant al acestuia în detrimentul intereselor personale.

“Senatele universităților ca simboluri deliberative și care sunt expresia voinței profesorilor sau ar trebui să fie, sunt la ora actuală atât de obediente, încât

nu-și exercită rolul de cenzură și de control, asta nu este prevăzut în lege, este un viciu favorizant al corupției, pentru că se produce un amestec între voința electorală a corpului academic” - focus-grup Timișoara (nerespectarea funcțiilor în senatele universităților)

Pe tot parcursul discuțiilor, ca rezolvare a problemei corupției se evidențiază implementarea unui sistem legislativ. În Focus Grupul de la Timișoara se stabilește faptul că sistemul legislativ există, dar este superficial, lăsând loc pentru interpretări. Această interpretare abuzivă a legii este catalogată ca fiind o formă de corupție.

Corupția începe din familie

Conform teoriei vârstelor, copiii mici sunt mult mai receptivi, învățând prin imitare. Deoarece la această vârstă liberul arbitru nu este format, copiii copiază necondiționat atât gesturile bune cât și cele mai puțin bune: de la 3 ani se duc la grădiniță și constată, dacă duce mama un buchet de flori doamnei și o cutie de bomboane sunt mult mai atenți cu ei - focus-grup Focșani.

Alte forme de corupție identificate de participanți au fost: nepotismul, complicitatea, traficul de influență, abuz de putere, etc.

Corupția generală vs corupția în învățământ

În ceea ce privește influența corupției generale asupra sistemului de învățământ s-au distins două idei: aceea de mascare a corupției în general și faptul că acest proces începe de sus în jos, de la general la particular.

Astfel, la Focșani s-a vorbit mai ales despre o corupție fără oameni corupți. De altfel, aceasta este o concluzie a faptului că participanții au fost foarte reticenți în ceea ce privește dezvăluirea cazurilor concrete de corupție cu care s-au întâlnit. Pe tot parcursul focus grupului s-a observat înclinarea acestora către exemple de funcționare a instituțiilor din care dâșii fac parte, fără exemplificări ale unor acte de corupție. Concluzia lor, accentul pe elementul sistemic: corupția în sistemul de învățământ nu poate fi privită izolat, fiind considerată o parte dintr-un întreg. Corupția a plecat din alte domenii atingând și sistemul de învățământ într-o mare măsură.

Atitudinea tinerilor la adresa corupției

În ce privește atitudinea tinerilor față de corupție participanții ajung la concluzia că:

- pe de o parte, există tineri care acceptă corupția din comoditate, necunoscând efectele, știind că totul poate fi aranjat fără prea mult efort;
- iar pe de altă parte, este identificat și tânărul care acceptă inconștient corupția, fiind victima efectului de turmă. Acesta urmează exemplul vizibil de rezolvare a problemelor, regăsit în familie și anturaj.

Mediul pre-universitar

Sunt mai multe tipuri de comportament ce caracterizează relația dintre profesor și elev în sistemul pre-universitar, tipuri ce se răsfrâng asupra comportamentului elevului și implicit asupra atitudinii sale la adresa corupției. Acestea sunt: mituirea și acceptarea mitei, note preferențiale, profesorul instigă elevul la corupție.

Influențat de anturaj elevul învață să mituiască profesorul, iar profesorul se complăce în această situație. Profesorul alterează comportamentul tinerilor prin acceptarea mitei pentru rezolvarea corupției.

Din cauza devalorizării statutului social al profesorului, acesta simte nevoia de sprijin din partea unor persoane influente, care îl cumpără cu prețul evaluării preferențiale a copilului lor. Profesorul este continuarea părintelui, un al doilea părinte, el trebuie să ofere un model de urmat elevului, și nu aceea de ai deschide calea spre corupție. Un astfel de exemplu este condiționarea notelor de la clasă în funcție de participarea la meditațiile particulare cu profesorul.

Pe de altă parte relația dintre profesor - elev și atitudinea acestuia din urmă la adresa corupției este influențată și de către mediu în care trăiește elevul, respectiv de către cercul de prieteni.

Relația dintre părinți și profesori în sistemul pre-universitar este caracterizată de poziționarea centrală a acestora în rândul modelelor de viață ale elevului. Principalele forme de relaționare ce influențează atitudinea față de corupție a tânărului sunt de la corupția mascată (cadourile de 8 martie), meditațiile în particular și până la cumpărarea notelor.

Majoritatea participanților consideră că relația dintre profesor și părinți influențează atitudinea tinerilor prin prisma faptului că, aceste două categorii de persoane sunt principalele modele de viață ale elevului.

Relația dintre profesor și părinte are o influență, începând încă de la cel mai mic gest, oferirea unui cadou de 8 martie. Acest gest este considerat un act de corupție mascată deoarece are repercursiuni asupra tratamentului preferențial la clasă.

Tot la relația dintre profesori și părinți a fost identificată și activitatea de meditare în particular. Spre deosebire de cazurile de constrângere din partea profesorului, de această dată părinții sunt cei ce inițiază acest act pentru pregătirea suplimentară a elevului. Tânărul poate confunda acest act cu unul de corupție.

Asemănător cazurilor de meditație, părinții, în dorința de a asigura un viitor copilului, recurg la cumpărarea notelor.

În cazul relațiilor dintre cadrele didactice și conducerea școlilor / liceelor părerile sunt împărțite. Pe de o parte, participanții din Focșani condamnă promovarea profesorilor în funcție de apartenența politică a acestora. Pe de altă parte, la Timișoara se constată o îmbunătățire în ceea ce privește acordarea posturilor. Spre deosebire de anii precedenți, când posturile nu erau scoase public la titularizare / suplinire, acum acestea sunt făcute publice, prezentate transparent, reducând astfel nivelul corupției.

Relația dintre cadrele didactice și inspectoratele școlare a fost una dintre cele mai discutate probleme la Focșani, și anume aceea de evaluare a profesorilor. Sistemul de evaluare a profesorilor este unul ce ține cont de procentul de promovabilitate al elevilor acestora. Astfel, obținerea unui nou grad, și implicit a unor sporuri noi la salariu sunt influențate de numărul de elevi absolvenți, dar și de mediile finale ale acestora. Participanții încearcă să explice fenomenul de condiționare indirectă a evoluției carierelor profesorilor și de influențarea către o corupție nediscriminatorie.

În ceea ce privește relația dintre școală și administrația publică locală, participanții consideră că în acest tip de relație nu este prezent fenomenul de corupției. Aceștia recunosc că se fac presiuni, dar sub formă de lobby. Singura formă ce se apropie de conceptul de corupție este, în acest caz, distribuirea inegală a bugetelor pe școli diferite. Acestă diferență însă nu duce la obținerea

de beneficii pentru funcționarii din administrație, banii fiind împărțiți în totalitate pentru instituțiile de învățământ.

Mediul universtar

Asemănător situației din sistemul pre-universtar, unde unii profesori obligau elevii prin note foarte mici să vină la meditații particulare, participanții la focus-grup susțin că profesorii universitari obligă studenții să vina la reexaminări pentru a plăti taxa pe examen.

Spre deosebire de sistemul de învățământ pre-universitar unde părinții erau cei care inițiau actul de corupție / cumpărare note în beneficiul copilului, în mediul universitar studenții înșiși sunt cei care inițiază actul de cumpărare a examenelor și a lucrărilor de licență.

Potrivit participanților și în sistemul universitar-privat există corupție cu toate că acest sistem se consideră a fi transparent.

O altă formă de corupție identificată de o mare parte din participanți o reprezintă condiționarea sau obligativitatea cumpărării manualelor scrise de profesori.

De asemenea, în cadrul întâlnirilor este amintit și de rolul secretarelor și de extinderea funcțiilor acestora în domenii ce țin de conducerea facultăților, de cele mai multe ori actul de corupție plecând de la secretariat.

Soluții pentru combaterea corupției

Principalele soluții oferite de către participanți au fost:

- tratarea subiectului la orele de dirigenție;
- voință colectivă;
- educarea noilor generații cu privire la fenomenul corupției;
- soluția trebuie să pornească de la societatea în ansamblu și să se îndrepte spre învățământ;
- recomandare profesională;
- transparență;
- soluția morală;
- puterea exemplului;

- stabilitatea sistemului de învățământ;
- motivarea profesorilor - financiară și morală;
- autoreglarea sistemului de învățământ;
- campanii anti-corupție în școli;
- ore de educație civică - să se pună accentul pe soluții nu pe etichetarea corupției;
- sancțiuni mai drastice.

Pentru detalii suplimentare despre studiul de cercetare puteți consulta site-ul proiectului www.tinericorecti.ro, secțiunea materiale.

REZULTATELE SONDAJULUI DE OPINIE PRIVIND PERCEPȚIA TINERILOR ASUPRA CORUPȚIEI

„Datoria tineretului este de a lupta împotriva corupției”

Autor: Kurt Donald Cobain

În perioada 3-11 mai 2010, Compania de Cercetare Sociologică și Branding, la comanda Asociația Pro Democrația (APD), în cadrul proiectului „*Tinerii împotriva corupției*”, a realizat un sondaj privind percepția tinerilor asupra corupției.

Sondajul a fost realizat în cele cinci localități implicate în proiect: București, Buzău Cluj, Focșani și Timișoara, pe un eșantion stratificat, bistadial cu selecție probalistă a persoanelor a inclus un număr de 1.300 tineri cu vârsta cuprinsă între 16-26 ani. Eșantionul este reprezentativ pentru universul cercetării precizat mai sus, cu o eroare maximă de eșantionare, la un nivel de încredere de 95% este de +/- 2,8%.

Scopul acestui sondaj a fost de a identifica cunoștințele tinerilor despre cazuri de corupție și gradul de toleranță pe care îl manifestă față de acest fenomen.

Obiectivele cercetării cantitative:

- măsurarea percepției tinerilor asupra corupției;
- măsurarea percepției tinerilor cu privire la efectele corupției;
- determinarea numărului, a tipurilor de instituții publice și a frecvenței
- experiențelor respondenților cu privire la fapte de corupție în școli și
- în administrația publică;

- măsurarea raportului dintre nivelul declarativ/evaluativ cu privire la
- corupție și nivelul efectiv, real;
- măsurarea frecvenței cu care subiecții etichetează corupția fie ca
- abatere de la moralitate, fie abatere de la legalitate;
- gradul de toleranță pe care îl manifestă tinerii față de acest fenomen;
- diferența dintre „*corupția mare*” și „*corupția mică*”;
- experiențe proprii.

De menționat este că deși o parte dintre tinerii chestionați au fost deschiși să răspundă chestionarului, totuși un număr mare de tineri au refuzat să de răspuns la auzul întrebărilor „ce este corupția, sau dacă a dat mită la cerere sau din proprie inițiativă?”.

Aceste lucru ne arată, că cetățenii din ziua de astăzi, încă mai au frică să vorbească despre acest subiect, nemaivorbind de comunicarea și sesizarea autorităților competente.

Mai jos, vom încerca să prezentăm câteva rezultate semnificative, obținute în urma întrebărilor adresate tinerilor din cele cinci localități.

Întrebările care au fost adresate tinerilor și au fost amabili să ne răspundă au fost:

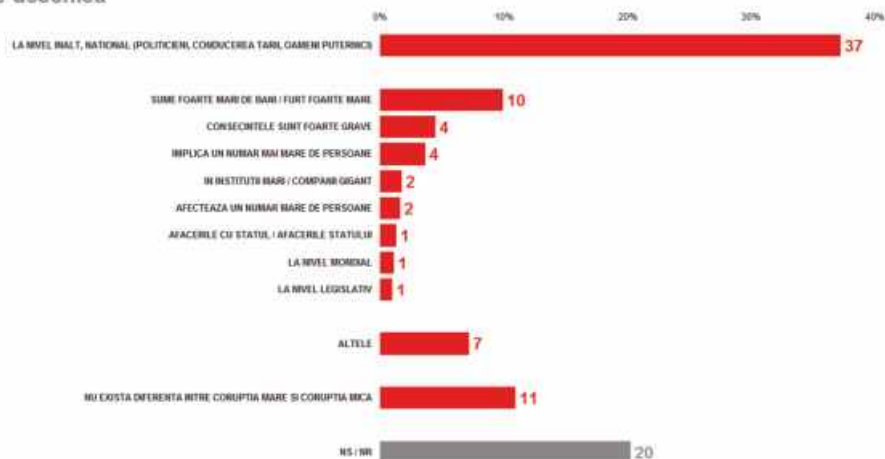
1. Ce înseamnă pentru dvs. „corupția”? Dați câteva exemple de corupție.
2. Ce înseamnă pentru dvs. expresia „corupția mare”? Dați câteva exemple de corupție mare.
3. Dar expresia - „corupția mică”? Dați câteva exemple.
4. Dvs. personal ați fost pus într-o situație în care să fie nevoie să dați ceva (un cadou, bani, etc.)?
5. Dacă da, ați dat dvs. fără să așteptați să vi se ceară , sau mai întâi vi s-a cerut și apoi ați dat?
6. Dacă da, ce ați dat? Bani sau cadouri?
7. La școală vi s-a cerut vreodată să dați....?
8. Puteți să dați exemple de cazuri de corupție „bună”, care ușurează lucrurile, produce efecte negative, e de dorit?
9. Pe o scală de la „total rea, nejustificată” la „total bună, justificată, utilă”, dvs. care din următoarele afirmații sunteți mai degrabă de acord?
10. Ce credeți că ar trebui făcut pentru a scădea corupția în România?

În urma rezultatelor, observăm că la prima întrebare 24% dintre tineri definesc corupția ca fiind mită/șpagă, 13% ca fiind abatere de la lege, 11% consideră corupția act dăunător, în timp ce 9% din cei chestionați consideră că tot ce se întâmplă în România referitor la corupție, se întâmplă peste tot. La întrebarea dați exemple de corupție - 21%, au dat răspuns ca fiind darea și luarea de mită.

În ceea ce privește diferența dintre expresia „*corupție mare*” și „*corupția mică*”, doar 37% au răspuns că, „*corupția mare*” se întâlnește la nivel înalt (conducerea țării, politicieni), în timp ce pentru expresia ce înseamnă „*corupția mică*”, doar 9% din cei chestionați au răspuns că este la nivel mic/local, iar 32 % nu au știut să dea un răspuns.

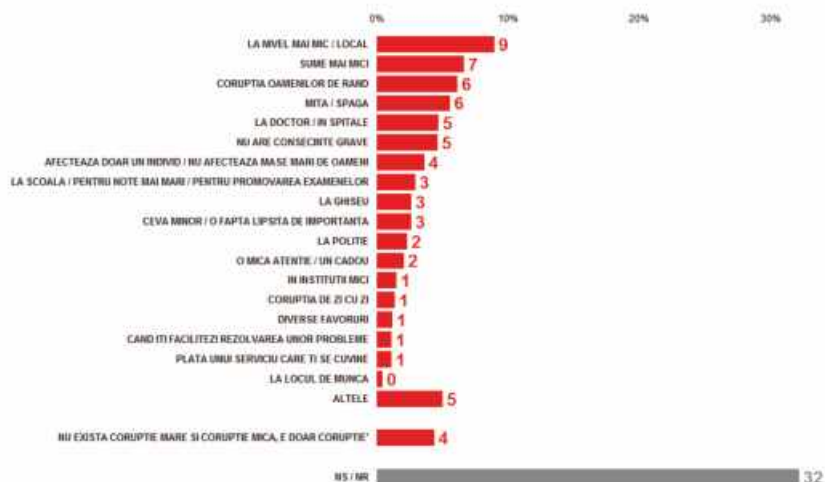
**În multe discuții publice se face diferența între "corupția mare" și "corupția mică".
Ce înseamnă pentru Dvs. expresia "corupția mare"?**

Întrebare deschisă

Dar "corupția mică", ce înseamnă pentru Dvs. expresia "corupția mică"?

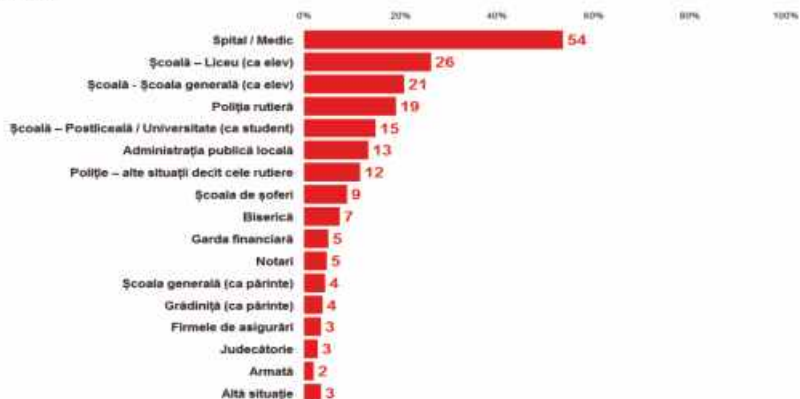
Întrebare deschisă

Mai mulți de jumătate din cei chestionați au răspuns afirmativ la întrebarea numărul 4. După cum vedem în graficul de mai jos, ca și în practica reală, darea și luarea de mită se întâlnește în sistemul sanitar, cu 54%, urmat de sistemul educațional cu 26% pentru nivelul de liceu, respectiv 21 % pentru școala generală.

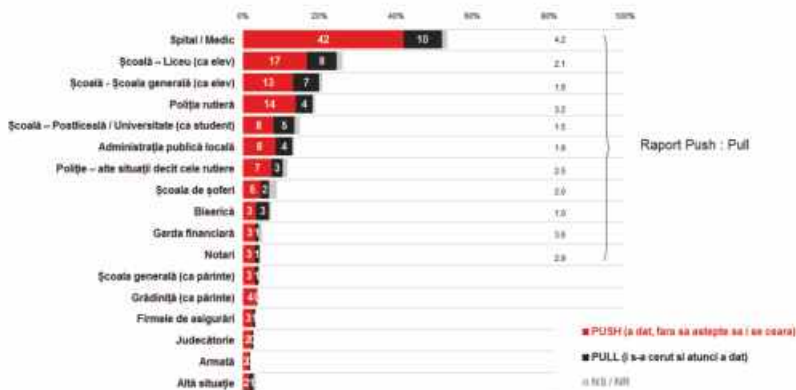
Dvs. personal ați fost vreodată într-o situație în care să fie nevoie să dați ceva (o atenție, niște bani, vreun cadou, altceva) pentru a vă rezolva vreo problemă la...?

% răspunsuri DA

O situație destul de tristă este prezentat în graficul de mai jos, unde aproape jumătate dintre cei chestionați, 42%, au dat *ceva* fără ca să li se ceară, și doar 10% au dat pentru că li s-a cerut. Și, din acest grafic, vedem că rezultatele cele mai mari de dare/luare de mită este în sistemul sanitar, urmat de școală cu 17% (au dat din proprie inițiativă), respectiv 8% (li s-a cerut).

Dacă DA, Ați dat Dvs., fără să așteptați să vi se ceară, sau mai întâi vi s-a cerut și atunci ați dat?

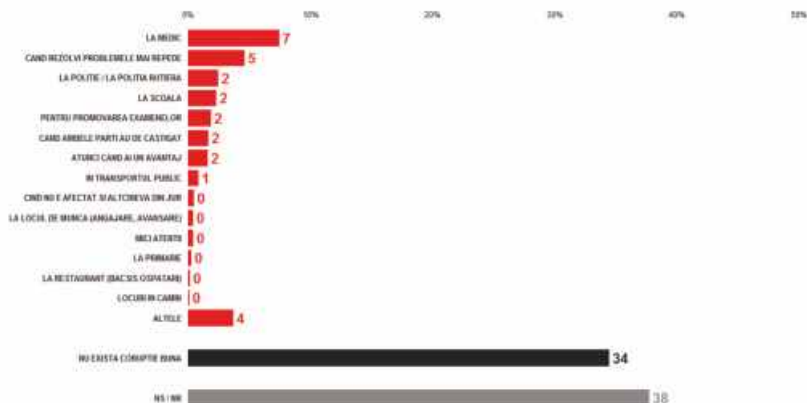
Referitor la obiectul infracțiunii folosit pentru darea de mită, 40% au dat bani și 7% au dat cadouri medicilor, respectiv 14% - bani și 8% - cadouri pentru personalul din sistemul educațional.

Focusându-ne pe școală, la întrebarea *La școală (grădiniță, liceu, facultate) vi s-a întâmplat vreodată să vi se ceară?*, un număr semnificativ de mare din cei chestionați, 86%, au răspuns afirmativ că li s-a cerut să dea bani pentru fondul clasei, și aproximativ 61% li s-a cerut să cumpere cadouri, mici atenții profesorilor pentru ca aceștia să aibă o atitudine binevoitoare față de ei.

La întrebarea dacă corupția este „bună”, facilitează anumite lucruri, produce efecte pozitive, 38% dintre respondenți nu au știut sau nu au dorit să răspundă și doar 34% consideră că nu există corupție bună. Pe o scală de la „total rea, nejustificată, dăunătoare” la „total bună, justificată, utilă”, raportul este de 93% pentru - rea și 6% considerată corupția ca fiind bună.

Puteți să-mi dați exemple de cazuri de corupție "bună", care ușurează lucrurile, produce efecte pozitive, e de dorit?

Întrebare deschisă

Pe o scală de la "total rea, nejustificată, dăunătoare" la "total bună, justificată, utilă", Dvs. cu care din următoarele afirmații sînteți mai degrabă de acord?

Ce ar trebui de făcut pentru a combate corupția în România, 17% dintre tineri au dat răspuns - educarea populației/schimbarea mentalității, 15% schimbarea clasei politice/ a conducerii țării, 13% pedepse mai dure și un număr de 13% dintre tineri au răspuns că nu se poate face nimic în privința aceasta.

Concluzii

Ca și concluzie, în urma sondajului de opinie constatăm că doar 24% dintre tineri consideră corupția înseamnă șpagă; 37% dintre tineri consideră „corupția mare” are loc doar la nivel înalt (politicieni, conducerea țării); 40%

dintre tineri nu știu să dea exemple concrete de „corupție mare”; 32% nu știu ce este „corupția mică”; 54 % dintre tineri au spus că au dat șpagă, în special la medici; 42 % dintre tineri au dat bani, cadouri etc. fără a li se cere și doar 10 au dat pentru că li s-a cerut. Sunt doar câteva rezultate ale sondajului de opinie care ne dă un semnal de alarmă că tinerii participă la situații de corupție voluntar sau involuntar și nu conștientizează gravitatea acestui fenomen. Majoritatea, după cum învață din familie sau de la colegi, sunt dispuși să facă acest pas pentru a-și rezolva problemele fără prea mult efort.

Pentru a consulta sondajul în întregime accesați pagina www.tinericorecti.ro, la secțiunea materiale și www.apd.ro - secțiunea proiecte.

DEZBATERI LOCALE ȘI FINALE PE TEMA ETICI ÎN EDUCAȚIE ȘI ÎN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ

Pe tot parcursul proiectului atât în cadrul dezbaterilor, cât și în cadrul altor întâlniri s-a pus accent pe factorii ce contribuie la apariția sau menținerea corupției. Criza financiară este un factor legitim pentru cazul românesc indicând echilibrul slab al societății, dar și neconsolidarea instituțională și legislativă. S-a pus problema și din punct de vedere social, astfel încât, înăsprirea legilor și acțiunea organelor competente nu ar fi suficientă, însă ca tendință sa mers pe acțiuni și soluții de tip prevenire prin pedeapsă și măsuri de protecție. Educația, ca măsură de prevenire nu a fost atât de dezbătută, ea însăși fiind afectată de fenomenul corupției.

Dezbaterile pe moțiunea transparentizării subiectelor de examen a ridicat destule probleme participanților. Aceștia au întâlnit o barieră de ordin emoțional mai ales în timpul confruntărilor pe care le-au luat în serios, și anume bariera vârstei.

În general, luptele s-au dat între strategie-principii, combatere-prevenire, ipotetic-practic, calitate-promovabilitate. Tinerii au intuit bine problemele societății pentru care consideră că nu există studii care să ofere informații despre direcția pe care aceasta o are independent de clasa politică.

Ca și soluții, atât la dezbaterile locale, cât și la dezbaterile finale, tinerii au accentuat înăsprirea legilor și informarea cetățenilor asupra pedepselor. Remarcant este faptul că dezbaterile au țintit mai mult profesorii, elevii fiind

considerați victime. Aceștia sunt constrânși să recurgă la acte de corupție în educație, iar profesorii să accepte ca urmare a nivelului salarial foarte mic.

Modul în care tinerii au pus problema în timpul dezbaterilor arată că aceștia sunt informați, cunosc practici atât din învățământ, cât și din alte medii cum ar fi: sănătate, administrație publică etc.

I. Dezbateri locale

În perioada 3-8 iunie 2010, în cele cinci orașe implicate în proiect la nivelul fiecărui Club al Asociației Pro Democrația (Club APD) au fost organizate dezbateri pe tema corupției. La dezbateri au participat elevi, studenți și profesori din instituțiile de învățământ de la nivel local. Dezbaterile au avut loc după modelul Karl Popper.

Înainte de competiția propriu zisă, fiecare coordonator local a organizat o sesiune de informare pentru toți tinerii care au luat parte la dezbateri. Aceste sesiuni sub forma de workshop, au avut drept scop informarea tinerilor despre fenomenul corupției, despre integritate, transparență și decizie, implicare și combaterea acestui fenomen.

Dupa sesiunea de informare, timp de 2 zile tinerii au dezbătut subiecte ce țin de fenomenul corupției, cum ar fi:

- Actele de corupție mică sunt la fel de grave ca și actele de corupție mare;
- În România este justificată introducerea de măsuri de toleranță zero pentru acte de corupție, în scopul combaterii acestora.

Fiecare echipă a adus argumente Pro și Contra subiectelor prezentate, dând dovadă de curaj și înțelegere reciprocă în ceea ce privește competiția. Elevii au introdus în debutul prezentărilor lor corupția ca problemă ce afectează atât economia, resursele și instituțiile, cât și societatea și interesele particulare ale membrilor săi. Aproape toate echipele au etichetat corupția drept act antisocial. Unele echipe au subliniat gravitatea problemei prin raportare la interesele oamenilor. Corupția afectează atât interesele colective, prin administrare ineficientă a resurselor publice, cât și interesele personale, prin eludarea principiilor meritocrației.

Din fiecare localitate au fost alese câte două echipe câștigătoare care au concurat la faza finală la București.

Focșani, 3-4 iunie 2010

Prima dezbateri a avut loc la Focșani, în perioada 3-4 iunie 2010. Liceele participante la dezbateri au fost: Colegiul Național Unirea, Colegiul Național „Al.I.Cuza” și Liceul Pedagogic „Spiru Haret”. Au participat un număr de 6 echipe, fiecare echipă alcătuită din 3 elevi. Activitatea a fost arbitrată de către președintele Asociației Române de Dezbateri Oratorie și Retorică Moldova (ARDOR), domnul Ciprian Zaharia. În prima zi a concursului tinerii au dezbătut tema „*Actele de corupție mică sunt la fel de grave ca și actele de corupție mare*”.

Pentru a doua zi de concurs, în cadrul căreia au fost desemnate echipele câștigătoare, pentru finala de la București, a fost dezbătută tema „*În România este justificată introducerea de măsuri de toleranță zero pentru actele de corupție, în scopul combaterii acestora*”.

Atât echipele afirmatoare, cât și cele negatoare, au adus exemple elocvente și justificări, surprinzând diferite aspecte ale societății românești. Ei au fost susținuți de profesorii atrenori și de colegii de școală.

În urma arbitrării, au fost alese pentru a participa la faza națională a concursului de debate cele două echipe de la Colegiul Național Unirea, pregătite de profesorul Maria Zgabardici.

În perioada imediat următoare, 5-6 iunie 2010, în paralel, au fost organizate dezbateri la București, Timișoara și Cluj.

Bucuresti, 5-6 iunie 2010

Evenimentul s-a desfășurat în incinta Colegiului Național „Spiru Haret” din București. Ca și la Focșani, au fost alese două subiecte pentru dezbateri. Pentru prima zi, 9 echipe au adus argumente Pro și Contra pe marginea temei „*Actele de corupție mică sunt la fel de grave ca cele de mare corupție*”. Principalele puncte atinse în prima zi a campionatului de dezbateri, se numără: prezentarea problemei corupției - elevii au introdus în debutul prezentărilor lor corupția ca problemă ce afectează atât economia, resursele și instituțiile, cât și societatea și interesele particulare ale membrilor săi. Unele echipe au subliniat gravitatea problemei prin raportare la interesele oamenilor.

Definiția corupției: Elevii au delimitat corupția atât din punct de vedere economic (risipirea banului public, a resurselor publice, slaba reprezentare a interesului public), cât și din perspectivă morală (act antisocial, efecte negative în planul meritocrației).

Principalele argumentele Pro formulate de competitorii de la București, au fost:

corupția mare este apanajul politicianilor, pentru că numai politicienii au acces la resursele publice;
corupția mare este mai gravă deoarece afectează întreaga societate, cu efecte vizibile pe termen scurt sau lung; scăderea nivelului de trai;
îmbogățirea rapidă a unora, investiții puține și scumpe;
corupția mare generează corupția mică, etc;

Semifinala dezbaterilor locale din București s-a desfășurat duminică, 6 iunie, iar moțiunea aleasă a fost *“În România este justificată introducerea de măsuri de toleranță zero pentru acte de corupție, în scopul combaterii acesteia”*.

Echipele participante au fost: 2 echipe de la Colegiul Național de Informatică „Tudor Vianu”, 3 echipe de la Liceul Teoretic „Spiru Haret”, 1 echipa de la Liceul „Ion Creangă”, 1 echipa de la Liceul „I.L.Caragiale” și 2 echipe de la Liceul Teoretic „C.A.Rosetti”.

Echipele câștigătoare care s-au calificat la dezbaterile finale au fost: echipa I reprezentând Liceul „Spiru Haret” și echipa de la Liceul „I.L.Caragiale”. Dezbaterile au fost arbitrate de către reprezentantul ARDOR, doamna Raluca Petrescu.

Cluj, 5-6 iunie 2010

A doua dezbateri care a avut loc în perioada 5-6 iunie 2010 a avut loc la Cluj, în incinta Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” din Cluj-Napoca.

În prima zi, 5 iunie, au avut loc primele runde de dezbateri. Participanții au fost împărțiți în 6 echipe a câte 3 membri fiecare, având loc 3 runde de dezbateri coordonate de câte un arbitru. Ca și la celelalte dezbateri, activitatea de la Cluj a fost arbitrată de către reprezentantul ARDOR Transilvania, domnul Emil Mesaroș.

Pentru prima zi, tinerii au adus argumente Pro și Contra pe marginea subiectului *„În România este justificată introducerea de măsuri de toleranță zero pentru actele de corupție, în scopul combaterii acestora”*.

Principalele puncte care au fost atinse de către echipa Pro în cadrul dezbaterilor de la Cluj au fost:

- măsurile de toleranță zero trebuie instituite și pentru faptele mici de corupție, pentru că au aceleași efecte ca și actele de mare corupție;
- impactul psihic al aplicării măsurilor de toleranță zero pentru faptele de corupție mici este relevant pentru combaterea corupției în general;
- măsurile de toleranță zero trebuie instituite în toate cazurile de corupție, cu excepția cazurilor vitale (*Exemplu: Mita acordată unui medic pentru că refuză să trateze un pacient bolnav*);
- aplicarea măsurilor de toleranță zero va duce la reducerea deficitului bugetar, reducerea ratei criminalității și atragerea de investitori;
- România se află pe locul 2, după Bulgaria, în ceea ce privește corupția. De aceea este nevoie de instituirea unor pedepse mai mari și eliminarea circumstanțelor atenuante; astfel se eficientizează procesul de aplicare a măsurilor legale: de identificare și condamnare a celor care înfăptuiesc acte de corupție;
- va duce la impunerea de pedepse cât mai mari, pentru a diminua

- tendința individului de a mai comite fapte de corupție;
- se dorește crearea unui mediu care să inhibe procesul de corupție prin presiune psihologică, și instituirea de pedepse mai mari decât beneficiile de pe urma corupției;

- se propune o schimbare la nivelul mentalității oamenilor; efectele introducerii de măsuri de toleranță zero asupra economiei,
- modalități de combatere a corupției la toate nivelele; luarea în considerare a circumstanțelor atenuante în vederea eradicării problemei corupției.

Principalele argumente Contra ale echipelor negatoare:

- economia României se află în criză, iar impunerea unor măsuri de toleranță zero în acest moment ar presupune eforturi financiare suplimentare suportate de bugetul național în vederea realizării de anchete detaliate necesare descoperirii actelor de corupție mică;
- pedepsirea faptelor de corupție la nivel mic nu va duce la înlăturarea corupției la nivel înalt;
- măsurile de toleranță zero nu vor fi eficiente deoarece faptele de corupție mică sunt ancorate în mentalitatea societății și sunt mult prea numeroase.

Echipele de dezbateri au fost formate din tineri de la Liceul Teoretic „N.

Bălcescu”, Colegiul Național „Emil Racoviță”, Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”, Liceul Teoretic „Gheorghe Șincai”, Facultatea de Științe Politice din Cluj.

Echipele câștigătoare care au reprezentat Clujul la dezbaterile finale au fost: echipa 2 Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” și echipa 1 Colegiul Național „Emil Racoviță”.

Timișoara 5 iunie 2010

Dezbaterile de la Timișoara s-au desfășurat în incinta Liceului “Grigore Moisil” din Timișoara. Datorită numărului mai mic de echipe, 4 la număr, dezbaterile au avut loc doar pe parcursul zilei de 5 iunie 2010.

Moțiunea care a fost aleasă pentru desfășurarea dezbaterilor de la Timișoara, a fost ca și la dezbaterile descrise mai sus, și anume: *„În România este justificată introducerea de măsuri de toleranță zero pentru actele de corupție, în scopul combaterii acestora”*.

Tinerii timișoreni, au adus în discuție argumente Pro, cum ar fi:

- măsurile mai dure vor fi în măsură să descurajeze potențialii făptuitori; sau
- va funcționa puterea exemplului, prezentarea cazurilor descoperite și pedepsite.

Nu au întârziat să apară și argumentele Contra formulate de competitori:

- metoda nu este eficace, deoarece problema nu este legislația în sine ci ne-aplicarea ei;

- corupția este generalizată în România și de aceea oamenii cu bani vor putea să scape de orice tip de măsuri cumpărând angajații din justiție (procurorii, judecătorii).

Echipele din Timisoara au reprezentat următoarele instituții de învățământ: Liceul Teoretic „Grigore Moisil”, Liceul „C.D. Loga”, Liceul „Ion Mincu”, Colegiul Național Bănățean. Dezbaterile de la Timișoara au fost arbitrate de către reprezentantul ARDOR Banat, domnul Sergiu Scripcă.

Buzău 5 și 8 iunie 2010

Dezbaterile de la Buzău au fost planificate pentru zilele 5 și 8 iunie 2010 în cadrul cărora au participat 6 echipe reprezentante ale liceelor: Liceul Teoretic „Alexandru Marghiloman” - 2 echipe, Liceul Pedagogic „Șpiru C. Haret” - 2 echipe, Colegiul Național „Mihai Eminescu” - 1 echipă, Colegiul Național „Bogdan Petriceicu Hașdeu” - 1 echipă.

„Actele de corupție mică sunt la fel de grave ca actele de corupție mare” - aceasta fiind moțiunea stabilită pentru prima zi de dezbateri.

Principalele idei care s-au detașat din dezbateri au fost:

- cazurile de corupție mică sunt la fel de grave ca și cele de mare corupție pentru că afectează cetățeanul și starea de normalitate (legalitate);
- legislația din domeniu este în general armonizată cu cea europeană și încearcă să împiedice și să diminueze fenomenul;
- principiile bunei guvernări, în cazul în care sunt respectate, ar trebui să diminueze și chiar să stopeze corupția etc.

Pentru ziua de 8 iunie, echipele semifinaliste au dezbătut moțiunea *„Educația din România te protejează împotriva corupției”*. Din partea echipei afirmatoare au venit o serie de argumente prin care susțin că:

- educația din România de protejează împotriva corupției deoarece permite accesul liber la informație;
- educația din școli se bazează pe principii precum valorile umane, persoanele educate înțeleg mai bine pericolele participării sau acceptării faptelor de corupție, atât din punct de vedere moral, cât și penal.

Pe de altă parte echipele negatoare contestă atât educația pentru respectarea legii (nu sunt prevăzute în program cursuri de legislație, de etică și comportament, iar relaționarea cu autoritățile publice sunt aproape inexistente). De asemenea, echipele negatoare susțin că nu se poate vorbi de educația pentru drept de opinie sau gândire critică, de vreme ce majoritatea materiilor sunt aglomerate și bazate în cea mai mare parte pe acumulare de informații teoretice.

Totodată, nu se poate vorbi despre un cadru neexpus corupției, când încă din școală se pot întâlni situații în care profesorii (din diverse motive) recurg la metode mai puțin corecte pentru a-și vinde manualele, pentru a face meditații, pentru a favoriza la note sau a primi cadouri.

În urma dezbaterilor, cele mai bune punctaje, calificându-se la dezbaterile finale au fost echipele de la Liceul Pedagogic „Spiru C. Haret” și echipa de la Colegiul Național „B.P. Hașdeu”.

Dezbaterile de la Buzău au fost arbitrate de către președintele ARDOR, doamna Monica Mocanu.

Tema proiectului a atras, în afara liceelor partenere, elevii și profesorii altor licee, care în final au participat efectiv la meciuri. Programul de pregătire a fost astfel structurat încât a trezit interesul tuturor celor care au participat. Sesiunea de informare și dezbaterile au reușit să antreneze elevii la interacțiune și să-și spună punctul de vedere. Aceste activități au atras atenția oamenilor de afaceri, mass-media care au luat parte la dezbaterile locale.

Proiectul a contribuit la coagularea unui grup de lucru solid la nivel de mai multe licee per localitate, care vor continua să poarte discuții și în alte competiții.

I. Dezbaterile finale

Dezbaterile finale, de altfel ca și dezbaterile locale, și-a propus să crească gradul de informare al tinerilor cu privire la fenomenul de corupție, să contribuie la încurajarea unei atitudini de intoleranță și să stimuleze implicarea activă în semnalarea cazurilor de corupție. Evenimentul s-a desfășurat în perioada 9-10 octombrie 2010, în incinta Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative (SNSPA) din București.

La eveniment au concurat echipele câștigătoare (câte două din fiecare localitate) de la dezbaterile locale din București, Buzău, Cluj, Focșani și Timișoara, care au prezentat argumente Pro și Contra în cazurile prezentate ca moțiuni de dezbatere, cazuri care au constituit în dileme generate de cazuri de corupție. În acest context, s-a determinat echipa câștigătoare a turneului și a calasamentului celor mai buni vorbitori privind fenomenul corupției.

Moțiunile care au fost dezbătute în cadrul competiției au fost:

- Secretul profesional ar trebui încălcat în cazuri de mare corupție?
- Transparența completă a examenelor ar contribui efectiv la combaterea actelor de corupție specifice?

În prima zi de dezbateri, în semifinală, au concurat 10 echipe care au adus argumente Pro și Contra pe marginea subiectului „*Transparența completă a*

Juriul

examenelor ar contribui efectiv la combaterea actelor de corupție specifice”, iar pentru a doua zi a fost aleasă ca moțiune „Secretul profesional ar trebui încălcat în cazuri de mare corupție”.

Corupția, fiind o temă sensibilă și greu de argumentat fie Pro sau Contra, tinerii au reușit să prezinte câteva idei atât pentru prima temă, cât și pentru a doua temă.

Principalele idei ale tinerilor detașate din aceste dezbateri au fost:

- transparența totală a examenelor va duce cu siguranță la combaterea actelor de corupție în sistemul educațional;
- să se ia măsuri de verificare a fiecărui elev și profesor înainte de a intra în sala de curs (să nu aibă manuale, căști etc.);
- fiecare profesor sau cei din comisia de examinare să fie monitorizați;
- tinerilor care li se cere să dea cadouri sau bani pentru trecerea unui examen să denunțe profesorul, respectiv profesorul să nu primească aceste foloase necuvenite;
- mentalitatea afectează apariția corupției, pentru că individul acționează după propriile convingeri când este pus în fața corupției;
- eficientizarea sistemului se va realiza prin renunțarea la secretul profesional;

După două zile de dezbateri și luptă strânsă între echipele participante, clasamentul finaliștilor este următorul:

- Locul I - echipa 1 din Timișoara, formată din: Adina Fometescu, Iulia Vladu și Leila Al-Barri de la Colegiul Național „C.D. Loga” din Timișoara;
- Locul II - echipa 2 din București, din care au făcut parte tinerii: Mihai Niculae și Alexandra Voicu de la Colegiul Național „George Coșbuc” și Raluca Gabriela Lazăr de la Colegiul „I.L.Caragiale” din București;

Finaliștii: echipa 1 Timișoara și echipa 2 București

- Locul III — cu același punctaj s-au clasat două echipe: echipa 2 din Timișoara (Andreea Palfi, Radu Popovici, Dragoș Vodă de la Colegiul Național Bănățean și Universitatea Politehnică Timișoara) și echipa 2 din Cluj (Anda Prunea, Oana Mureșan, Flaviu Miron de la Colegiul Național „Emil Racoviță”).

De asemenea, în cadrul dezbaterilor finale au fost premiați și cei mai buni vorbitori. Clasamentul final, pentru primii cinci clasăți, în categoria cei mai buni vorbitori sunt:

- Adina Fometescu, Timișoara — 77 puncte;
- Andreea Palfi, Timișoara — 76 puncte;
- Raluca Lazăr, București — 75 puncte;
- Mihai Niculae, București — 75 puncte;
- Radu Popovici, Timișoara — 73 puncte;

Participanții a fost premiați cu diplomă de participare, iar câștigătorii au primit, din partea organizatorilor, câte un set de cărți pentru a se informa și mai mult despre acest fenomen, dar și alte informații despre cum ar trebui să fie o societate democratică.

Semifinalele din prima zi au fost arbitrate de către reprezentanții ARDOR, iar pentru finală, juriul a fost format din: doi reprezentanți ai Direcției Generale Anticorupție, Serviciul Anticorupție pentru Municipiul București, un reprezentant APD și trei reprezentanți ARDOR.

Dezbaterile din cadrul proiectului au contribuit considerabil în informarea tinerilor despre fenomenul corupției, despre efectele negative asupra societății în care trăiesc și asupra lor ca cetățean. Fiecare participant a reușit să înțeleagă, într-o măsură mai mare sau mai mică, de a participa la prevenirea actelor de corupție, de a informa și alți tineri (colegi de clasă, școală, prieteni) despre consecințele acestui fenomen asupra lor, a întregii societăți.

Tinerii au înțeles că, respectarea legislației într-o societate democratică este esențială și o condiție obligatorie pentru buna guvernare.

BIBLIOGRAFIE

- Codul de procedură penală
- Legea 78/2000 privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție
- V.Pop, *Funcționar cu atribuții de control*, în RDP nr.4/1996, pag.119-125.
- Gari S. Beker, *Project Syndicate USA*, 1998
- Al. Paicu, *Confiscarea specială în cazul infracțiunii de primire de foloase necuvenite și trafic de influență*.
- Asociația Pro Democrația, *Rezultatele sondajului de opinie privind percepția tinerilor despre corupție, mai 2010*
- Curtea Supremă de Justiție., secția penală, decizia nr.1753/2002, www.scj.ro
- Curtea Supremă de Justiție, secția penală, decizia nr.566/1999, www.scj.ro
- www.dexonline.ro
- www.transparency.org.ro
- http://integritate.resurse-pentru-democratie.org/generalitati_coruptie.php
- <http://www.just.ro>
- <http://www.e-juridic.ro/articole/dare-de-mita-modalitati-de-savarsire-a-faptei-autor-complice--3906.html>
- <http://www.mai-dga.ro/>

Acest material a fost publicat în cadrul proiectului „Tinerii împotriva corupției”, coordonat de Asociația Pro Democrația în parteneriat cu Asociația Română de Dezbatere, Oratorie și Retorică, finanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României prin Contractul de finanțare Facilitatea de tranziție 2007/19343.01.11/AC 22

Publicat la București, 2010

Material editat de către APD

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Uniunii Europene.

Pentru eventualele sesizări sau informații despre proiectele Phare:
cfcu.phare@mfinante.ro